

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget
vedtoges med 128 stemmer mod 31.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Ophævelse af fradrag for visse tab ved indkomsregulering af gæld).

(Lovforslag nr. L 190. Fremsat 18/3 81. Første behandling 25/3 81. Betænkning 6/5 81. Anden behandling 19/5 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget
vedtoges med 87 stemmer mod 72.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m.v. (Kildeskat).

(Lovforslag nr. L 193. Fremsat 25/3 81. Første behandling 2/4 81. Betænkning 6/5 81. Anden behandling 19/5 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget
vedtoges enstemmigt med 159 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m.v. (Familieoverdragelse af landbrugsejendomme).

(Lovforslag nr. L 210. Fremsat 29/4 81. Første behandling 6/5 81. Betænkning 12/5 81. Anden behandling 19/5 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 158 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

11) Forhandling om arbejdsministerens redegørelse af 14. maj 1981:

Redegørelse om overskudsdeling for lønmodtagere.

(Redegørelse nr. VIII. Anmeldt 14/5 81. Redegørelsen givet 14/5 81. Meddelelse om forhandling 14/5 81).

Forhandling

Hans Jørgen Jensen (S):

K. K. Steincke udtalte engang, at der går 25-30 år, fra en stor idé bliver født, til den bliver gennemført.

[Hans Jørgen Jensen]

Ser vi på udviklingen i vort samfund, har han sikkert ret. Eksempelvis gik der 31 år fra 1891, hvor man gennemførte aldersdomsunderstøttelse i Danmark, til 1922, hvor man fik den første egentlige lov om aldersrente, og først i 1956 opstod en egentlig tanke om folkepensionering i vort samfund.

Vi kan finde mange lignende eksempler herpå, når det drejer sig om store sociale fremskridt i øvrigt.

I et sundt demokrati er det sikkert en god ting, at der skal finde en folkelig debat og modningsproces sted, inden store reformer gennemføres. Vi kan glæde os over det politiske demokratis udvikling i Danmark, og at det stadig udbygges på en lang række områder i kommuner og amter og i statens regie. Vi ser det bl.a. ved, at man ude i lokalsamfundene i langt større udstrækning fører en debat, inden vigtige beslutninger træffes, f.eks. med hensyn til lokalplaner og boligbyggelsers placering og i de senere år gennem drøftelser af kommunale budgetter på borgermøder. Dette politiske demokrati kan stadig udbygges, og vi kan med glæde konstatere, at næsten alle politiske partier er enige i det værdifulde i denne udbygning.

Ser vi på arbejdsmarkedet, er situationen desværre langt fra så positiv. Her stopper demokratiet ved indgangen til arbejdspladsen. Arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet er stadig det altafgørende element i beslutningsprocessen. Det skal dog erkendes, at vi også på dette område har kunnet notere fremskridt gennem hovedaftaler på arbejdsmarkedet indgået mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark i årene 1899, 1960, 1973 og senest i 1981. Således er ledelsesretten skridt for skridt ændret, så arbejdsgiverne er forpligtede bl.a. via overenskomster. Det er også sket ved, at der er skabt regler, hvorefter tillidsmændene har fået en særlig beskyttelse i form af tid og tryghed til at udføre deres faglige arbejde.

I de senere år er desuden specielle sikkerhedsrepræsentanter kommet ind i billedet som en særlig slags tillidsrepræsentanter med de samme beskyttelsesregler, som gælder for de faglige tillidsmænd. Det bør også nævnes, at der i 1947 blev vedtaget særlige regler for samarbejdsudvalg, og i 1974 fik lønmodtagerne direkte repræsentation i aktieselskabsbestyrelserne.

Jeg har nævnt disse meget sporadiske eksempler for at fortælle, at vel er der sket en række forbedringer med hensyn til lønmodtagernes medindflydelse på egen arbejdsituation, men der tilbagestår stadig den kendsgerning, at lønmodtagerne ikke har nogen form for direkte indflydelse på virksomhedens økonomiske dispositioner. Dette betyder, at lønmodtagerne ikke har nogen mulighed for at kontrollere, om de værdier, der bl.a. er skabt gennem deres arbejdsindsats, også bruges til at sikre virksomhedens og dermed arbejdspladsernes fremtid.

I slutningen af 1950'erne og i begyndelsen af 1960'erne startede man i socialdemokratiet og i fagbevægelsen debatten om økonomisk demokrati. Vi kan derfor ihukommende K. K. Steincke sige, at tiden nu må være inde til, at tanken om økonomisk demokrati eller overskudsdeling føres ud i livet. Det er derfor en god ting, at folketinget som følge af arbejdsministerens redegørelse om overskudsdeling, der tidligere er beskrevet ret udførligt ved regeringens forelæggelse af rapporten om lønmodtagernes medejendomsret fra november 1978, på ny drøfter spørgsmålet.

Hovedretningslinjerne for overskudsdelingen er: 1) der etableres en overskudsdeling på 10 pct. af det regnskabsmæssige nettoresultat efter skat, 2) overskudsdelingen gennemføres i første omgang i aktieselskaber og anpartsselskaber, senere i andelsselskaber og kooperative virksomheder og i andre virksomhedstyper. Derefter etableres Lønmodtagernes Investerings- og Beskæftigelsesfond, hvortil bidragene indbetales kontant.

Lønmodtagernes Investerings- og Beskæftigelsesfond ejes af samtlige lønmodtagere i fællesskab. Fonden ledes af repræsentanter for lønmodtagerne, og en væsentlig del af repræsentanterne vælges lokalt. Fællesfondens midler placeres som hovedregel som ansvarlig kapital direkte i erhvervslivet, i den enkelte virksomhed. For den herved erhvervede ansvarlige kapital udøver medarbejderne i de pågældende virksomheder den medbestemmelse, som knytter sig hertil, f.eks. den stemmeret, der knytter sig til aktier. Hvor der oprettes en virksomhedsfond, udøves medbestemmelsen af denne.

Fællesfonden har i øvrigt forskellige andre placeringsformål, bl.a. at styrke medarbejderindflydelsen, herunder støtte til medarbej-

[Hans Jørgen Jensen]

dere, der ønsker at overtage deres egen virksomhed, gennem opkøb af aktier på det frie marked eller gennem långivning på nærmere angivne betingelser, vi kan også sige at fremme beskæftigelsen og give støtte til nødvendige strukturændringer, navnlig gennem støtte til oprettelse af nye virksomheder og produktioner. Fællesfonden skal herved være friere stillet med hensyn til forrentning og tabsrisiko end de almindelige pengeinstitutter. Det er endvidere sådan, at det er en væsentlig opgave for fællesfonden at uddanne og informere lønmodtagerne og at stille juridisk, økonomisk og regnskabsmæssig ekspertise til rådighed.

Det er mit indtryk, at der i folketinget er et flertal for obligatorisk overskudsdeling, men at der ikke på nuværende tidspunkt er tilstrækkelig forståelse for at gennemføre overskudsdeling med en fælles fond som et element i den obligatoriske overskudsdeling. Jeg føler derfor, at der er en særlig grund til, at vi beskæftiger os med denne del af arbejdsministerens redegørelse.

Overskudsdelingstanken er i sin form virksomhedsrettet, idet man i forslaget til overskudsdeling har sagt følgende:

»Hvis en virksomhed med mindst 10 ansatte og et flertal af dens medarbejdere er enige herom, kan der oprettes en virksomhedsfond. Denne er et led i den fælles fond, men ledes af de ansatte på virksomheden.«

Dette betyder reelt, at pengene i de allerfleste tilfælde vil forblive i egen virksomhed – jeg understreger: i egen virksomhed – og kun i de tilfælde, hvor man beslutter ikke at oprette en virksomhedsfond, indbetales overskudsbidraget til den fælles fond.

Det ligger endvidere i tanken om den fælles fond, at også lønmodtagere i virksomheder, der ikke er overskudsgivende, samt i de offentlige virksomheder skal sikres medindflydelse gennem lønmodtagerrepræsentation i fondens ledelse.

Det er i øvrigt karakteristisk, at det radikale venstre, som ønsker obligatorisk overskudsdeling, kun ønsker dette for ansatte i den enkelte virksomhed, men altså uden den fælles fond. Intet er mere udemokratisk end netop denne tankegang, idet man eksempelvis kan tænke sig, at personer ansat i overskudsgivende virksomheder, endog med store overskud, personer ansat i virksomheder, der ikke giver overskud, og endelig personer an-

sat af det offentlige således vil blive stillet aldeles uens.

For socialdemokratiet er det hverken rimeligt eller retfærdigt, at overskudsdelingens effekt skal være afhængig af, hvilken type virksomhed man er ansat i. Netop med dette eksempel håber jeg at have klargjort, hvorfor fagbevægelsen og socialdemokratiet ønsker den fælles fond gennemført: den skaber lighed, den skaber fællesskab.

I de sidste 6 år har der været ført indkomstpolitik, der alene har betydet, at lønmodtagerne har måttet holde igen, mens fagbevægelsens og socialdemokratiets tanker om andel i overskuddet på grund af de borgerlige partiers manglende forståelse ikke har kunnet realiseres.

Vi kan godt sige, at ingen mere end fagbevægelsen og socialdemokratiet erkender nødvendigheden af, at der må skabes risikovillig kapital til erhvervslivet. Denne risikovillige kapital kan desværre ikke fremskaffes, idet investeringer i jord og fast ejendom, i pantebreve, i obligationer og efter min opfattelse andre døde investeringer i dag er højere forrentede og næsten guldrandede i modsætning til investeringer i arbejdspladser. Ganske vist påstår flere borgerlige politikere, at vi ikke mangler risikovillig kapital, men de faktiske forhold dokumenterer, at alt for få vil investere på de vilkår, erhvervslivet kan tilbyde. En sådan udvikling må stoppes, og jeg føler mig overbevist om, at aktiv lønmodtagerkapital kan medvirke hertil. Herved vil den enkelte virksomhed blive stillet bedre i konkurrencemæssig henseende, og samfundet som sådant vil blive bedre stillet med det til følge, at arbejdsløsheden gradvis vil forsvinde og balancen blive genskabt i dansk økonomi. Overskudsdeling betyder endvidere, at de ansatte på den enkelte arbejdsplads får medindflydelse på og medejendomsret til virksomheden som repræsentanter for fællesfonden.

Modsætningen til overskudsdelingstanken er de borgerlige partiers tanke om folkeaktier, hvor de enkelte lønmodtagere kan købe aktier i egen virksomhed. Der vil efter min opfattelse blive solgt så få aktier til lønmodtagerne, at de ingen reel indflydelse vil få, og desuden vil dette være et lukket land for alle, der er ansat i det offentlige. Det er også værd at tænke på, at f.eks. en specialarbejder med 38 kr. 90 øre i timen får sværere ved at

[Hans Jørgen Jensen]

købe folkeaktier end de mere velbjærgede medarbejdere, og herved vil forskellen mellem lønmodtagergrupperne uddybes.

Fagbevægelsen og socialdemokratiet håber derfor på, at arbejdsministerens redegørelse vil medføre, at der skabes en positiv debat, således at folketinget i næste samling kan vedtage en lovgivning om obligatorisk overskudsdeling med en fælles fond, som kan træde i kraft på det tidspunkt, hvor forliget mellem de partier, der har indgået økonomisk forlig, udløber.

Fogh Rasmussen (V):

Dansk erhvervsliv står midt i en dybt alvorlig økonomisk krise. Virksomheder går konkurs, virksomheder lukker, virksomheder indskrænker produktionen. Tusinder af arbejdspladser går tabt. Kort sagt: erhvervslivet er generelt plaget af for ringe afkast eller direkte underskud. Uanfægtet af disse benhårde økonomiske realiteter har regeringen valgt folketingets travleste tid til at fremlægge en redegørelse om fordeling til lønmodtagerne af de overskud, som altså ikke findes. Vi kunne ønske, at regeringen var lige så optaget af, hvordan overskuddene overhovedet skal skaffes, som af, hvordan de skal fordeles.

Det må stå hen i det dunkle, hvad der har drevet regeringen til netop på dette tidspunkt at fremkalde denne noget overflødige debat om en sag, som der helt oplagt ikke er nogen aktuel baggrund for. Arbejdsministerens redegørelse følger intet som helst nyt til debatten om overskudsdeling. Den er i sit indhold kun en omskrivning af det beslutningsforslag, regeringen fremsatte den 4. december 1979. Regeringen har allerede tidligere måttet konstatere et flertal imod disse tanker; men nu ser vi så, at der for første gang i folketinget er indgået en forligsaftale, hvor 4 forligspartier: socialdemokratiet, de radikale, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti, tager til efterretning, at regeringen i den kommende tid fortsætter sine bestræbelser for at gennemføre overskudsdeling.

Forligspartierne har jo udlagt denne tekst forskelligt. Hr. Hans Jørgen Jensen havde én udlægning for lidt siden. Andre af partierne har fortolket klausulen sådan, at der ikke kan vedtages et forslag om overskudsdeling i resten af indeværende valgperiode. Hvis vi

holder os til teksten i forliget, så står der alene:

»Regeringen har oplyst, at allerede tekniske forhold bevirker, at lovgivning ikke ville kunne få virkning i forligsperioden.«

Der har som sagt været lidt usikkerhed i den offentlige debat om fortolkningen af denne såkaldte klausul, og derfor vil jeg gerne spørge arbejdsministeren direkte: skal denne såkaldte klausul fortolkes sådan, at hvis regeringen kan finde et flertal for et forslag om overskudsdeling, så kan regeringen sammen med dette flertal vedtage en sådan overskudsdeling midt i forligsperioden, blot ordningen først får virkning fra den 1. januar 1983? Det spørgsmål vil jeg gerne stille direkte til arbejdsministeren, fordi jeg tror, at det kan have ret bred interesse, at der bliver skabt større klarhed om fortolkningen af denne såkaldte klausul.

I modsætning til os andre føler arbejdsministeren ifølge redegørelsen, at der i befolkningen er en bred og en voksende interesse for et forslag om obligatorisk deling af overskuddet i erhvervslivet. Arbejdsministeren henviser i den forbindelse til en undersøgelse, som er foretaget af medarbejdere ved institut for statskundskab på Århus universitet. At talrige meningsmålinger igennem flere år har vist en markant og voksende folkelig modstand mod socialdemokratiets forslag om ØD, specielt i de dele af befolkningen, der er mest veloplyste om sagen, forbigår arbejdsministeren ganske i sin redegørelse.

Jeg vil om undersøgelsen fra Århus universitet i øvrigt sige, at den er blevet groft misbrugt af LO, og vi har da også bemærket, at undersøgelsens forfattere har taget afstand fra den måde, hvorpå undersøgelsens resultater er blevet fortolket, og vi har da også noteret os, at arbejdsministeren i sin redegørelse klart giver udtryk for, at denne undersøgelse i modsætning til, hvad LO har sagt, ikke kan tages til indtægt for et bestemt forslag. Jeg vil endda føje til, at denne undersøgelse slet ikke kan tages til indtægt for socialdemokratiets forslag om centrale fonds. Den kan end ikke tages til indtægt for en obligatorisk overskudsdeling, alene af den grund, at de stillede spørgsmål i bedste fald har været for upræcise og i værste fald har været direkte vildledende.

[Fogh Rasmussen]

Så vil jeg godt vende mig til den grundfilosofi, der synes at præge regeringens tanker på dette område.

Arbejdsministeren fremhæver flere steder i sin redegørelse, at når lønmodtagerne skal bære byrder i forbindelse med en løsning af den økonomiske krise, så skal lønmodtagerne sandelig også have en modydelse, og denne modydelse, denne betaling, skal altså være tvungen overskudsdeling. Det turde siges at være en lidt særpræget form for logik. Man kunne jo stille det spørgsmål: hvorfor skal netop lønmodtagerne have en modydelse for at bidrage til løsning af landets problemer? Er der i det hele taget nogen, der har krav på en særlig modydelse for at øve den, jeg havde nær sagt borgerpligt at bidrage til en løsning af landets problemer? Et sådant bidrag bærer lønnen i sig selv i form af større produktion og højere beskæftigelse. Ja, det er faktisk den mest solidariske form for bidrag til løsning af landets problemer, man overhovedet kunne tænke sig. 85 pct. af landets befolkning er lønmodtagere. Det forekommer næsten absurd, at stort set hele befolkningen skal have en særlig modydelse for at være med til at redde sig selv fra større økonomiske ulykker.

Jeg vil da godt sige, at venstre som et liberalt parti naturligvis gerne vil være med til en spredning og en decentralisering af ejendomsretten i samfundet, og vi offentliggjorde i januar et omfattende forslag, som vi har kaldt »Den nære ejendomsret«, men vi vil have det, fordi den personlige ejendomsret til bolig og arbejdsplads indeholder nogle selvstændige kvaliteter, og ikke fordi det skal være en særlig modydelse til nogen for noget, de burde have en egen interesse i at medvirke til.

Vi kan med andre ord slet ikke anerkende selve det udgangspunkt, regeringen har valgt for sit forslag.

Som sagt indeholder redegørelsen intet som helst nyt. Den beskriver i hovedtræk det socialdemokratiske ØD-forslags 3 hovedelementer.

Det første af disse elementer er, at overskudsdelingen skal være tvungen, og at den skal være fælles, som der står. Argumentet er, at når alle lønmodtagere skal bidrage til en afdæmpet lønudvikling, så skal alle lønmodtagere også omfattes af overskudsdeling, men det kunne jo egentlig lede til det nærlig-

gende og ret så aktuelle spørgsmål: hvad så med de grupper, som ikke viser tilbageholdenhed? Skal de også omfattes af en sådan overskudsdeling? Venstre kan ikke gå med til en tvungen overskudsdeling. Vi ønsker en frivillig ordning, hvor vi gennem skattelettelser stimulerer virksomhederne og de ansatte til at etablere lokale ordninger.

Det andet element i socialdemokratiets forslag er, at overskuddet efter skat skal deles med den samme procent i alle virksomheder. Venstre kan hverken støtte, at bidragene beregnes efter skat, eller at de beregnes med en ensartet procentsats. Efter vor opfattelse skal arbejdsgiverbidrag til en frivillig overskudsdeling være fradragsberettigede i den skattepligtige indkomst, ligesom delingsprocenten skal aftales lokalt og variere efter virksomhedstype.

Det tredje element i socialdemokratiets forslag er, at overskudsdelingen skal kombineres med en central fond. Heller ikke det kan venstre støtte. Vi ønsker en spredning og en decentralisering af ejendomsretten og ikke en øget koncentration i en LO-dirigeret central fond.

Jeg kan sammenfatte forskellen på venstres og socialdemokratiets syn på lønmodtagernes medejendomsret på denne måde: hvor socialdemokratiet vil have en tvungen ordning, ønsker vi frivillige ordninger hjulpet frem gennem skattestimulans; hvor socialdemokratiet vil have en såkaldt fælles løsning for alle virksomheder, ønsker vi individuelle ordninger afpasset efter de enkelte virksomheders og lønmodtagernes ønsker og behov; hvor socialdemokratiet vil have en centralistisk ØD-model, ønsker venstre decentrale ordninger; hvor socialdemokratiet vil have en koncentration af kollektiv ejendomsret, ønsker venstre en spredning af den personlige ejendomsret.

Jeg vil godt til sidst give min tilslutning til arbejdsministerens udsagn i redegørelsen om, at »overvindelsen af det danske samfunds kriseproblemer kræver nytænkning.« Det er en erklæring, som vi ganske kan tilslutte os, men det forekommer mig, at regeringen netop ikke præsterer nytænkning, at regeringen trøstigt trasker videre ad de nedtrampede stier. Regeringen og socialdemokratiet er ligesom blændet af en tro på, at det nye kun kan vokse frem ved diktat fra oven. Hvad med lidt nytænkning? Hvad med at prøve at

[Fogh Rasmussen]

lade tingene vokse frem nedefra og blive bæredygtige?

Venstre vil gerne være med til at hjælpe frivillige overskudsdelingsordninger på vej ude på de enkelte arbejdspladser ved at lægge nogle bedre lovgivningsrammer, end der gælder i dag. Jeg vil da godt pege på erfaringerne fra Sverige og fra Frankrig med skattebegunstigelse af erhvervsopsparring. De viser, at der blandt lønmodtagerne er en vældig interesse, bare vi gør det mere fordelagtigt at investere i erhvervslivet.

Efter venstres opfattelse består der mellem virksomhedernes ledelse og virksomhedernes medarbejdere en fælles økonomisk interesse i at skaffe erhvervslivet de bedst tænkelige udviklingsmuligheder. På langt de fleste arbejdspladser er der et samarbejdsklima og en medindflydelse, som er langt bedre, end man får indtryk af ved at lytte til visse faglige organisationsledere. Venstre vil gerne være med til at styrke denne fælles økonomiske interesse og dette samarbejde, og vi føler, at dette ønske deles af langt de fleste virksomhedsledere og lønmodtagere.

Tvangsordninger, der presses ned over alle virksomheder og alle lønmodtagere, vil ikke fremme, men hæmme dette samarbejde. En rammelovgivning derimod, som gør det nemmere og som gør det mere attraktivt at etablere frivillige ordninger med lønmodtagernes medejendomsret, vil styrke samarbejdet og den fælles økonomiske interesse til gavn for både virksomhederne, de ansatte og samfundet.

Ninn-Hansen (KF):

Dansk Socialrådgiverforening, der for tiden er ude i en konflikt, har fremstillet en mærkat, hvor der står en udmærket sætning. Der står: »Det lønner sig at kæmpe.« Jeg skulle være den sidste til at bebrejde arbejdsministeren, hvis han finder, at det er rigtigt at gøre noget sådant. Jeg vil bare i al stillfærdighed gøre arbejdsministeren opmærksom på, at det jo ikke er ligegyldigt, hvad man kæmper for – heller ikke, hvad man kæmper imod. Den fremragende spanske forfatter Cervantes har på glimrende måde redegjort for, hvad man får ud af at kæmpe f.eks. mod vejrmøller.

Man stiller efter den redegørelse, arbejdsministeren har givet, sig selv, arbejdsministeren og tinget adskillige spørgsmål.

Det første spørgsmål, jeg gerne vil stille, er: hvad vil regeringen egentlig med denne debat? Det kan jo ikke være, fordi man mener, at man skal udfylde folketingets sparsomme dagsorden. Vi havde indtryk af, at der var nok i forvejen, og at vi egentlig ikke behøvede mere. Alligevel ønskede arbejdsministeren at komme med sin redegørelse og vel også at få debatten.

Er det en videreførelse af den undersøgelse, som flere har nævnt, en meningsundersøgelse, der drejer sig om, hvorvidt folk ønsker at få en overskudsdeling? Ja men det kan det da ikke være. Der er da ikke noget mere flintrende ligegyldigt end den undersøgelse. Og hvorfor er der ikke det? Fordi såvel arbejdsministeren som alle andre ved, at såfremt regeringen skulle få et flertal for sine tanker, kommer der noget, der er langt bedre og sikrere end en sådan undersøgelse, nemlig en folkeafstemning. Der skal jeg yde mit bidrag og love arbejdsministeren, at vi nok skal sørge for en folkeafstemning, hvis man får gennemført de tanker, arbejdsministeren har. Derfor er der ingen grund til at interessere sig for en undersøgelse, det er noget ligegyldigt. Hvis man kommer igennem med det her i dette hus, kan man få at høre, om befolkningen virkelig ønsker den form for overskudsdeling eller den ikke ønsker det.

Det andet spørgsmål, jeg vil stille, er: er der så noget nyt i arbejdsministerens tale, der kan gøre regeringens opfattelse af ØD eller overskudsdeling, eller hvad man kalder det – ukært barn har jo også somme tider mange navne – mere attraktivt? Nej. Jeg har i hvert fald svært ved at få øje på det. I redegørelsen siges der, at det andet hovedprincip i regeringens opfattelse er, at der skal være tale om en fælles ordning, og lidt længere henne i talen siges der, at der skal være en fællesfond, hvad der vel er det samme som den centrale fond, man tidligere har interesseret sig for. Så er vi jo lige langt, det vil sige, vi er ingen steder, for det er det, regeringen har haft som princip hele tiden, mens vi har drøftet denne sag. Det er det, der altid – konstateret første gang i 1973 og gentagne gange senere – har været et flertal imod her i folketinget. Dermed er det fastslået, at der ikke er noget nyt og attraktivt i denne rede-

[Ninn-Hansen]

gørelse, der kan bevirke, at man nu kan få en overskudsdelingstanke gennemført sammen med regeringen.

Det tredje spørgsmål må jeg rette til andre end arbejdsministeren. Det er et spørgsmål, som jeg vil rette til regeringens nærmeste, altså de partier, der trænges for at sidde lårene af regeringen – for at sige det på en anden måde. Jeg vil spørge disse partier, om de nu har gjort noget for at få denne sag ind på rette spor. Jeg står her med et dokument, og det er vel årets dokument. Det skal ikke forveksles med århundredets dokument, for det er det bestemte ikke, men det er årets dokument. Det er en aftale imellem socialdemokratiet, det radikale venstre, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti, og det dokument er på 13 sider. Jeg vil springe de første 12 sider over, for der står ikke noget væsentligt. På side 13 står der noget. Der står nemlig – jeg tillader mig, hr. formand, at citere:

»Partierne er i øvrigt enige om, at overskudsdeling og rentefradragsomlægning ikke er omfattet af aftalen.

Partierne tager til efterretning, at regeringen i den kommende tid fortsætter sine bestræbelser på at gennemføre overskudsdeling og rentefradragsomlægning.

Regeringen har oplyst, at allerede tekniske forhold bevirker, at lovgivning ikke vil kunne få virkning i forligningsperioden.

Centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti oplyser, at disse partier også af økonomisk-politiske årsager ikke kan medvirke.«

Det er i sandhed et vældigt dokument. Det er noget, der fortæller os, hvordan vi skal klare fædrelandets forhold, og jeg synes, jeg må bringe min lykønskning til de partier, jeg omtalte for, og som jeg har bedt om at svare mig. Der har man virkelig sat spærrebom for socialdemokratiet. Der har man fået ret i det, man sagde: ja, ja, men hvis ikke vi var der, ville socialdemokratiet nok gå videre. Jo, jo, der står, at regeringen fortsætter bestræbelserne – der er lidt om det tekniske, det ved jeg ikke rigtig hvad betyder – men man har sagt: ja men vi stemmer da imod. Det er altså det, der er opnået ved den forligsaftale. Vi andre kan jo være trygge, når vi har sådan nogle partier til at opstille virkelige barrierer for socialdemokratiets tanker om at lave samfundet om.

Det er jo det, man siger man vil gøre. Hr. Hans Jørgen Jensen har jo tydeligt sagt ved

adskillige lejligheder: det her interesserer os af én eneste grund: vi vil lave samfundet om. Der bliver nikket mange gange, når jeg gentager det – ikke så godt som hr. Hans Jørgen Jensen kan sige det, men det er det, det drejer sig om. Men så har vi jo de tre partier til virkelig at standse det – sådan at regeringen fortsætter bestræbelserne. Det er den måde, man standser det på. Til lykke med det fornyede makkerskab! Jeg synes, der er gjort en virkelig indsats af de tre partier.

Mit sidste spørgsmål – både til mig selv og til andre – skal være: hvad er så situationen omkring denne sag? Regeringen kører altså videre på den måde, man har gjort i hvert fald i 8 år. Og de nærmeste, lårsidderne, standser den altså ikke. Det ved vi. Har vi andre muligheder for at gøre noget? Nej, arbejdsministeren har ret i, at det har vi ikke. For der er et andet flertal her i salen. Vi har fået konstateret ved mange lejligheder, at vi heller ikke i den sag kan komme til at gøre noget.

Kan arbejdsministeren huske forhandlingerne i december 1979? De 18 punkter? Hr. Poul Schlüter, der sammen med udmærkede partifæller kom til en forhandling med regeringen og sagde: vi har et svar, et alternativ, til alle 18 punkter? Også vedrørende overskudsdelingen. Et forslag, der var konstruktivt. Det var i hvert fald statsministerens ord, at hr. Poul Schlüter ved den lejlighed var kommet med noget realistisk og konstruktivt. Vi hørte ikke mere. Men der var altså også den forskel, at igennem vores forslag til en overskudsdeling ville vi ikke ændre samfundet, som hr. Hans Jørgen Jensen ønsker det, og som socialdemokratiet ønsker det. Men vi ville medvirke til at sikre, at man på de enkelte virksomheder – altså uden en central fond – kunne opnå dette, at medarbejdere af alle kategorier kunne få medarbejderskab, kunne gå ind i denne virksomhed som deltagere på en helt anden måde end hidtil. Det ville vi arbejde for, og det vil vi fortsat.

Det har glædet mig at høre igennem ventres ordførers tale – og jeg håber også, jeg hører det fra andre – at vi ikke er de eneste, der vil arbejde på, at vi kan få en sådan konstruktiv løsning. Men sådan som det er i øjeblikket, kan vi altså fastslå, at regeringen, socialdemokratiet, ønsker med denne sag først og fremmest at ændre samfundet og fastholder de tanker, man har haft hele tiden,

[Ninn-Hansen]

bl.a. om den centrale fond. Derfor bliver overskudsdelingstanken til nul under denne regering.

Hvis man ønsker her i landet at få en overskudsdeling, kan det åbenbart først ske, når vi får en borgerlig regering.

Lawaetz (FP):

Da jeg ikke føler mig overbevist om, at arbejdsministeren vil takke hr. Ninn-Hansen, vil jeg udtrykke min taknemlighed over den dækkende og korte omtale af det nyeste forlig. Den synes jeg var helt fremragende.

Jeg kunne måske tilføje, at for mig at se kan det højst lægge en bremse på ideerne om OD indtil 1983. Det vil sige, man kan ikke få det fort ud i livet, men det er ikke forbudt at tale om det.

Jeg kunne måske nok have ønsket mig et andet tidspunkt. Jeg finder ikke, at tidspunktet er erhvervsfremmende og klogt netop nu, og der er også mange andre ting her indtil ferien, som jeg finder vigtigere.

Jeg ved, at arbejdsministeren er meget bebrovet over den – som hr. Ninn-Hansen sagde godt nok kun lille – bremse. Arbejdsministeren havde gerne set det fort ud i livet hurtigst muligt.

Vi skal altså med vold og magt diskutere det netop nu. Det er jo en stor ting, der diskuteres. Det er i virkeligheden en ideologisk diskussion. Man kunne jo blive ganske rørt, som hr. Hans Jørgen Jensen lægger det op. Det bliver jeg nu rørt over hver eneste gang. Det er vel en taktik, som socialdemokratiet altid har fulgt. Nu talte hr. Hans Jørgen Jensen om 25–31 år, om gode og dårlige ideer. En taktik, man har fulgt, er at blive ved og blive ved og blive ved at tale så længe om det, at der er nogle, der tror på det.

Når arbejdsministeren så gerne vil have det frem, tror jeg, det er af hensyn til hans venner i LO, for der sidder jo nok en mand i spidsen dér, som er endnu mere skuffet end arbejdsministeren, for tidsplanen kunne se ud til, at han ikke får det gennemført i sin regeringstid. Arbejdsministeren og det store arbejderparti – dersom de ellers er enige, hvilket jeg tvivler på – må fortælle menneskene og LO's top, at det sandelig ikke er deres skyld, men forligspartiernes. Man har igen måttet købe sig fred for ikke at få valg i

en situation, hvor man tilsyneladende står til en tilbagegang på 10 mandater.

Jeg vil godt lige tilføje, at betegnelsen tilbageskridtspartiet, som statsministeren var så venlig at klistre på fremskridtspartiet i en 1. maj-tale, måske passer bedre på statsministrens eget parti. For hvad er gået frem i socialdemokratiets regeringstid? Skatte- og afgiftstrykket er gået frem, arbejdsløsheden, gælden til udlandet, underskuddet på statsbudgettet osv., medens reallønnen er faldet.

Af det, arbejdsministeren siger, kan vi kun være enige om, at den eneste måde, vi kan redde det på, er ved en produktivitetssøgning. Om slutbemærkningen: »Regeringen indbyder derfor alle til et åbent og fordomsfrit samarbejde om en snarlig løsning på denne vigtige opgave« – nemlig indførelse af ØD – kan man sige: er det så vigtig en opgave? Jo, den er vigtig. Det er vigtigt at prøve på – set fra den side i samfundet, der stadig tror på det private initiativ, lov til at tjene penge og lov til at udfolde sig frit – at vi får ordet centralfond eller det nye navn, der skal glide nemmere ned, fællesfond, væk, og at vi graver det så langt ned, at vi ikke skal have det op til drøftelse hvert halve år. Det var måske også vigtigt, som hr. Ninn-Hansen var inde på, at fornuftige mennesker spekulerede på en eller anden frivillig ordning, som kunne medvirke til, at medarbejdere og andre befolkningsgrupper fik lyst til at investere i erhvervslivet.

Tre gange i træk har folketinget måttet gribe ind i overenskomstforhandlinger på det private arbejdsmarked. Denne gang klarede organisationerne det selv. Man fik klap på skulderen af statsministeren, der sagde: I har været artige, I har klaret det selv. Man pralede nærmest af tilbageholdenhed i lønkrav. Det har vi også hørt nævnt i dag. Tilbageholdenhed i forhold til hvad? Ja, i forhold til for 3 år siden måske. Men så holder rosen også op, for sammenlignet med vores 14 nærmeste konkurrentlande var det en økonomisk elendig løsning; der var nemlig ikke råd til én kroners forhøjelse. Det må man bare ikke sige, og de eneste, der måske tør sige det, er fremskridtspartiet. Sandheden er enkel, men ilde hørt: kun en forbedret konkurrenceevne kan løse krisen.

Den næste sandhed er, og den bekræftes hver dag: det nytter ikke fortsat at bevilge hinanden lønforhøjelser. Man vil også kom-

[Lawaetz]

me til at indse, at lønforhøjelse gennem skattelettelser og besparelser i det offentlige vil blive resultatet for eller senere. Her hjælper jobskabelse, jobtilbud, efterløn og anden form for kunstig nedsættelse af arbejdsløsheden ikke et klap. Det er i virkeligheden lidt enfoldigt og til en vis grad at stikke folk blå i øjnene stadig at tænke i de samme baner. Hr. Ninn-Hansen var inde på, at der ikke er noget nyt i det, der kommer frem; man trækker lidt fra og lægger lidt til. Jævnfør vor nyeste vismands udtalelser, som naturligvis allerede er kritiseret af socialdemokratiske ministre.

Det, der er det vigtigste, er og bliver at forbedre konkurrenceevnen. Det er interessant, at velbegavede folk som arbejdsministeren og – selvfølgelig i mere begrænset omfang – undertegnede kan tænke så helt forskelligt, for jeg tror virkelig, at arbejdsministeren på dette område tænker så snævert partipolitisk, at han selv tror på, at han med sit udmærkede forslag kan forbedre konkurrenceevnen. Jeg er egentlig skuffet over den manglende logik i arbejdsministerens redegørelse. Der tales om en »drøftelse af en ejendomsretsreform baseret på en deling af virksomhedernes overskud«, og i den forbindelse nævnes det, at virksomhedernes mulighed for indtjening må forbedres. Er der virkelig nogen, der for alvor tror – selv hr. Hans Jørgen Jensen – at en virksomheds indtjening forbedres ved at konfiskere en del af overskuddet? Senere siges:

»For at sikre, at en forbedret indtjening i virksomhederne ikke fører til oget gevinst for de enkelte virksomheder på de ansattes bekostning og således medvirker til at skabe en kloft mellem virksomhedsejerne og lønmodtagerne...«

Hvad er det for snak? Virksomhederne kan ikke drives og kan ikke investere uden overskud. Jo større overskud, jo sundere virksomhed og jo flere arbejdspladser. Den omtalte kloft eksisterer efter min opfattelse mest i en teoretisk politikers fantasi. Som hovedregel har lønmodtagerne det bedst i de virksomheder, der går godt.

Det alvorligste problem, vi drøfter her, er mere end partipolitisk. Det drejer sig om, om Danmarks erhvervsliv gradvis skal socialiseres, om man skal angribe den grundlovssikrede ejendomsret og langsomt overføre kapi-

talet til folket, skabe en rendyrket socialistisk stat. Det er i en noddescal sagen.

Man vil naturligvis sige, at jeg overdriver. Men gør jeg det? Efter de skitser, vi kender, vil ordningen det første år give 1 mia kr. til fællesfonden. Næste år bliver det naturligvis mere på grund af forrentning af den første milliard osv. osv., og sigtet er, har hr. Hans Jørgen Jensen sagt, 5 pct. af lønsummen. Det er således ikke svært at regne ud, hvornår en bestyrelse bestående af LOs top bestemmer over Danmarks erhvervsliv.

LO støtter sig på den allerede omtalte undersøgelse fra Århus, men sagen er jo, at det springende punkt i undersøgelsen har man slet ikke taget fat på. Det er og bliver den centraliserede fond eller fællesfonden – kald det, hvad man vil. Får medarbejderne nogen sinde penge ud af denne fond? Ja, måske når han eller hun er dod. Er en medarbejder i en sund virksomhed med pænt overskud interesseret i, at dette overskud f.eks. bruges til at holde det elendige stålvalseværk i Frederiksværk i live? Man glemmer, at også overskud skal deles. Man glemmer, at der stadig væk er virksomheder, der forrenter deres egenkapital langt, langt dårligere end f.eks. en investering i statspapirer. Man glemmer, at der hver dag er virksomheder, der går konkurs. Så det er i høj grad risikovillig kapital, der skal bruges her.

Det er også svært for os at forstå, hvad de offentligt ansatte i og for sig har med den overskudsdeling at gøre. Man har lyst til at spørge: skal de arbejdsløse også have andel i det? Skal de offentligt ansatte deltage, skal de vel også være med til at betale. Hvor kommer de penge fra? Ja, de kan kun komme fra de stakkels skatteydere. Hvor ellers? For det er dem, der lønner de offentligt ansatte.

Det er svært for nogle af os at finde fornuft i det. Det er også svært for nogle af os at se noget virkelig nyt. Det har været svært for LO igennem mange år med ofring af mange penge og et stort arbejde at sælge deres egen idé, som går ud på, at OD skulle kunne redde landet. I Aktuelt's leder den 23. april 1981 har jeg læst:

»Fællesfonden skal sikre de ansattes midler, beskytte deres opsparede andel af overskuddet.«

Er den danske lønmodtager så enfoldig, at han værdsætter denne barnepigementalitet?

[Lawaetz]

Jeg tror det ikke. Jeg tiltror den almindelige danske lønmodtager en større intelligens. Han eller hun er interesseret i at se resultatet her og nu i form af penge i sin egen lomme – ikke en eller anden teoretisk andel i en milliardfond, som han eller hun absolut ingen indflydelse har på.

Vi må også banke ind i hovedet på folk, hvis ikke andre vil gøre det, at mange virksomheder giver underskud, som jeg var inde på, samt at erhvervslivet i meget få tilfælde kan give den forrentning, man kan få på anden vis.

Jeg tror personlig ikke, at arbejdsministeren kan skaffe et ærligt flertal for sin og Thomas Niensens kongstanke blandt sine egne. Hr. Ninn-Hansen var helt oppe på det plan at tale om en folkeafstemning, og dér kan vi måske ende. Det tror jeg man skal tænke lidt over. Men jeg behøver ikke at tro, for jeg ved, at der ikke i overskuelig fremtid kan skaffes flertal i den samlede befolkning for tvangsdeling af overskud og tvangsoverflytning af kapital fra gode til dårlige virksomheder. Det er nemlig en af de ting, der vil ske. Man vil tage overskuddet. Det må man tage, hvor det er. Og hvor vil man putte det ind? Det vil man putte ind i dårligere virksomheder, dvs. påføre de stakkels lønmodtagere en ny risiko.

Jeg ved godt, at arbejdsministeren ikke vil lytte til råd fra fremskridtspartiet, så det er naturligvis forgæves at henvende sig direkte til arbejdsministeren i denne sag, men jeg tror ikke, det er forgæves at henvende sig til den nøgternt tænkende del af den danske befolkning. Fremskridtspartiet vil altid være med til og vil pukke for at skabe et sundt samfund, vende botten, så det kan betale sig at arbejde og tjene penge. Der skal være en gulerod foran os alle, men det er ikke den gulerod, arbejdsministeren forsøger at hænge op her. Nyttænkning vil jeg heller ikke kalde det.

Erhvervsvenlig politik, som regeringen taler så meget om, er ikke tilskud til konkurrenceforvridning, beskæftigelsesarbejder, jobskabelse og understøttelse. Det er kort og godt at lade erhvervslivet leve i fred. Derfor er jeg særlig skuffet over, at netop som vi har fået et klap på skulderen for at have prøvet på at klare noget i de private overenskomstforhandlinger, så går der kun 2 måneder, før denne sag igen skal tages op.

Jeg sagde: arbejdsministeren vil selvfølgelig ikke lytte til råd fra mig, og derfor kan jeg spare dem, men så er der måske andre, der vil. Var det ikke klogt at koge den slags ideologiske emner ned og vente en tid, til vi måske havde bedre tid og råd til at drøfte dem? Hver eneste gang det kommer på tale, vil jeg påstå, at det skader erhvervslivet. Det resulterer i, at nogle af de unge, energiske mennesker i erhvervslivet foretrækker at tage til Amerika eller Australien og opbygge sig en tilværelse. Det er nogle af dem, vi netop har brug for. Det fører til, at flere midaldrende, som har opgivet ævred og ikke vil slås med de vanskelige forhold, rejser ned til Solkysten. Alt det er ikke til gavn for vores erhvervsliv. En venlig erhvervs politik er noget helt andet. Det er at fritage os for en masse vanskeligheder, at lade os passe os selv og lade os få arbejdsro, så man ikke hver dag skal sige: hvad sker der i morgen, hvad sker der i næste måned, hvad sker der til næste år?

Jeg vil henstille til arbejdsministeren – enten han vil lytte eller ej – at vi graver det ned for et stykke tid. Så kan man tage små private, hyggelige debatter om det.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Da jeg tirsdag aften skulle til at se lidt på arbejdsministerens redegørelse og forberede mig lidt på, hvad jeg skulle sige til den, slog det mig, hvor formålsløst det af og til kan føles at være folketingsmedlem. Hvorfor nu det? Jo, jeg havde en time før hørt i radioen, at socialdemokratiet havde solgt retten til at sætte en lov om overskudsdeling i gang, i den tid forliget mellem de små forligspartier og socialdemokratiet løber.

Nu er det ikke, fordi jeg ikke godt forstår det, for det gør jeg. Der er ikke noget at lykønske de små partier med, for det skyldes naturligvis, at socialdemokratiet så let kunne sælge ud af det her. Alle, ikke mindst statsministeren, ved, at der rent faktisk ikke findes noget flertal for en overskudsdeling som skitseret i december 1979. Det fandtes ikke dengang, og det findes ikke i dag. Til gengæld synes jeg nok, den historieforfalskning om, at det var SFs skyld, at forslaget ikke blev til noget i 1979, må slettes. Det håber jeg at ikke mindst LO efterhånden vil indse.

[Lilli Gyldenkilde]

Hvorfor skulle vi så have denne debat? Den eneste virkelige grund til, at vi netop nu skal have denne redegørelsesdebat, er vel et løfte, der skal indfries til LO. Nu, da alle kan se, at det er lykkedes at få overenskomstforhandlingerne i hus uden de store omkostninger for erhvervslivet, opfylder man løftet.

Når jeg siger dette, er det, fordi jeg synes, at debatten om overskudsdeling eller ØD, som det jo oprindeligt hed, er skadet så utroligt på forhånd på grund af den tætte sammenknytning med løntilbageholdenhed. Hvor den i 1979 blev brugt i en indkomstpoltisk sammenhæng, som SF protesterede imod, bruges den nu som en slags lokkemad oven på tilbageholdenheden fra arbejdernes side.

Læser vi redegørelsen, vil vi lægge mærke til, at man først beskriver, at nu har lønmodtagerne vist tilbageholdenhed, og nu må de have noget til gengæld, nemlig overskudsdeling. For det andet står der, at erhvervslivet mangler kapital til investering i arbejdspladser, hvilket jeg skal vende tilbage til. Det sidste er sikkert ubegribeligt for de lønarbejdere, der har fulgt med i den førte politik de seneste år, og i hvert fald ubegribeligt for alle dem, der har måttet se i øjnene, at deres realløn er faldet drastisk. Det er den dårligste tænkelige salgsteknik, man bruger overskudsdelingen i forbindelse med.

Det er ikke den vinkel, vi fra SF vil se det fra, og jeg skal advare stærkt imod at blive ved at fastholde den sammenhæng. Det, vi ønsker en debat om, er en reform, der giver lønarbejderne nye rettigheder, nye muligheder for indflydelse på deres hverdag på deres arbejdsplads, mulighed for at bryde arbejdsgiverens uidskrænkede ret til at lede og fordele arbejdet. Det er det vigtigste punkt for SF, og uden at det indgår i drøftelserne, kan SF ikke deltage.

Vi har for SFs vedkommende fremlagt vore synspunkter vedrørende en arbejdspladsreform, og jeg skal henviser til dem. Her skal jeg bare tage nogle af hovedpunkterne frem.

Jeg skal sige lidt om selve arbejdspladsdemokratiet. Tiden må være inde til, at vi begynder at tale om varetøret for de ansattes valgte repræsentanter i afgørende spørgsmål vedrørende produktionens indhold og tilrettelæggelse samt sikkerhedsbestemmelser. Når det er så magtpåliggende for os at få det

med, er det, fordi der i socialdemokratiets overskudsdelingstanker ligesom er en underforståethed. Det påstås, at overskudsdeling automatisk medfører øget indflydelse. I SF mener vi ikke, at hvis blot lønmodtagerne får del i overskuddet og det genplaceres i virksomhederne, så fører det til indflydelse. Det kan faktisk lige så godt gå den anden vej, nemlig at de ansatte så ikke stiller krav om f.eks. godt arbejdsmiljø osv., fordi der bliver et vist sammenfald af interesser med virksomheden. Det er en angst, vi på venstreflojen har, og som jeg synes er reel. Det er også medvirkende til, at vi må kræve, at den indflydelse, der tales meget om – ikke alene i overskudsdelingsredegørelsen her, men også i det tidligere forslag og også i de radikales forslag – må nedfældes. Det må nedfældes, hvad det handler om, sådan at ingen er i tvivl om, at det drejer sig om medbestemmelse.

For at illustrere tankegangen bag dette krav, og at det ikke er så fremmed, som det umiddelbart kunne se ud til på arbejdsministeren, skal jeg tillade mig at citere fra socialdemokratiets arbejdsprogram vedtaget på socialdemokratiets kongres 1980:

»Hensynet til at sikre medarbejderne sunde arbejdsvilkår, ufarlige produkter og bevarelse af det naturlige miljø må gå forud for opnåelse af størst muligt produktionsresultat, hvor målkonflikter opstår. Medarbejderne må inddrages i virksomhedernes beslutningsprocesser på alle niveauer for at styrke den demokratiske kontrol med, hvad der produceres, hvordan der produceres, og hvordan produktionsresultatet fordeles.«

Se, det var gode ord, og kunne de gode ord komme med, når vi skal drøfte det her rigtig seriøst engang, så ville det være helt fint.

Et af de andre hovedpunkter, der skal siges et par ord om fra min side, er debatten om den centrale fond. Socialistisk folkeparti mener, at det er af allerstørste vigtighed, at den fastholdes. Ellers bliver en reform blot til virksomhedernes kamp med alle. Vi har intet ønske om, at lønmodtagerne skal deltage i denne alles kamp mod alle. Det solidariske princip må fastholdes.

Fra de borgerlige partiers side har man fremstillet den centrale fond som det store dyr i åbenbaringen, og dermed er den faktisk lagt for had. Det er der ikke noget underligt

[Lilli Gyldenkilde]

i. for de borgerlige partier kender jo udmærket, hvilken magt de eksisterende fonde har i dette samfund, og med den viden ønsker de naturligvis ikke, at lønmodtagerne får samme magt.

Jeg bliver nødt til at sige, at det er et for SF helt selvfølgelig lighedskrav, at private formuer ikke må opbygges og videreføres i generationer uden en kraftig beskatning. Det er bare tåbeligt, hvis denne beskatning koster arbejdspladser. Her bliver problematikken helt anderledes, hvis en solidarisk fond ejer en væsentlig del af virksomheden. Så er det kun den private del, der skal beskattes, og åreladningen bliver mindre. Med andre ord: i et privatkapitalistisk samfund er lighed og forøget beskæftigelse måske uforenelige størrelser. Hvis vi f. eks. af lighedsgrunde forøger arveafgift og beskatning af særlig indkomst og formueskatter, så koster det arbejdspladser. Hvis vi vil have flere arbejdspladser, må vi forøge den økonomiske ulighed. Vi kan kun komme ud af det dilemma ved at opbygge kollektivt ejede erhvervsformuer, fonde.

Der er fra SFs side kommet nogle indvendinger i forbindelse med fonden, men de har helt klart gået på, hvem der skal styre denne fond, og efter hvilke kriterier den skal styres. Vi er ikke modstandere af fondene, men vi har nogle spørgsmål om dem, og dem må vi selvfølgelig have afklaret. Efter vor mening skal det ikke være fagbevægelsens folk, der skal sidde i fondsbestyrelsen, men derimod folk fra arbejdspladserne. Fagbevægelsen skal tage sig af det, fagbevægelsen nu engang skal tage sig af, nemlig kæmpe for bedre vilkår for lønarbejderne.

Det må også gennemdrøftes, hvilke kriterier der skal styres efter. Vi i SF anser det for vigtigt, at der styres efter at fremme beskæftigelsen, at fremme importkonkurrerende virksomhed, at fremme oprettelse af nye virksomheder og at overtage virksomheder, der påtænkes nedlagt, hvis de ud fra et samfundsmæssigt synspunkt er bevaringsværdige.

Debatten i dag vil vise, at såfremt der skal skabes en reform, må der et andet flertal til, der må et nyt arbejderflertal til, og det skal naturligvis være med et styrket SF. Der er ikke flertal i folketinget for andet end en tvungen opsparring. Jeg skal ikke undlade at gøre socialdemokratiet opmærksom på, at jeg advarer stærkt mod, at man går ind i en så-

dan tvungen opsparring camoufleret som en form for overskudsdeling.

Jeg vil i øvrigt opfordre socialdemokratiet til at fortsætte og støtte den debat, der er ved at komme godt i gang i befolkningen, sådan at der kan laves en ordentlig reform, som vil kunne holde igennem den folkeafstemning, som vi alle sammen ved vil komme. Det er krævet af ikke mindre end 2 partier her i dag, og i december 1979 blev det krævet af 3 partier, så vidt jeg husker.

Vi skal have lavet en reform, som kan vise, at lønarbejderne virkelig har taget et skridt i retning af tilegnelse af merværdien og tilegnelse af bestemmelsesretten i vores virksomheder. Kommer vi derud, hvor vi får lavet den reform, vil den også kunne bære igennem en folkeafstemning.

Lone Dybkjær (RV):

En redegørelse kan i sit udgangspunkt behandles på mange måder ud over det rent saglige. Man kan anlægge nogle sarkastiske betragtninger, man kan anlægge nogle uvenlige betragtninger, og man kan endelig anlægge nogle venlige, måske ligefrem engagerede betragtninger.

Da jeg så redegørelsen, må jeg indrømme, at mit første udgangspunkt var det sarkastiske. Nu har vi altså haft et bombastisk lovforslag i 1973, et beslutningsforslag i 1979, der heller ikke kunne gennemføres, og nu får vi så en redegørelse. Man kunne spørge sig selv: hvad bliver det næste? Et onsdagsspørgsmål fra hr. Hans Jørgen Jensen om, hvordan det går med regeringens planer i denne sag?

Man kunne være uvenlig og sige: der er nok ikke noget synderlig nyt i denne redegørelse, og derfor behøver vi i og for sig ikke diskutere nogen ting.

Men jeg valgte faktisk den tredje måde, den venlige. Det gjorde jeg bl.a., fordi arbejdsministeren og jeg i forbindelse med et radikalt forslag havde en ordveksling, hedder det vist, omkring begreberne venlighed og engagerethed og den slags ting, og så tænkte jeg: ja, jeg må jo gøre gengæld. Arbejdsministeren sagde, at han var venlig over for vores forslag. Så vil jeg naturligvis også forsøge at være venlig over for hans.

Jeg har derfor gået talen temmelig omhyggeligt igennem for at se, om der nu skulle

[Lone Dybkjær]

være nogle nye ting, om der faktisk skulle være nogle åbninger, der muliggjorde, at vi kunne komme videre i debatten og i afgørelserne omkring dette spørgsmål, som også for det radikale venstre er vigtigt. Vi finder, det er meget vigtigt, at medarbejderne i virksomhederne sikres medeje af virksomhederne. Det er vi således enige med regeringen i.

Vi er også enige med regeringen i, at tiden er inde til denne debat. Det lyder, som om det er noget helt nyt, men det kan jo være nogle sproglige formuleringer. Jeg synes også, at tonen i regeringens redegørelse er afdæmpet. Der er tale om deling af ansvaret, og man står ikke så hårdt på de offentligt ansatte, idet de faktisk slet ikke er nævnt, så vidt jeg kan se, i redegørelsen. Jeg tror bestemt ikke, de er glemt, men de er i hvert fald taget ud af redegørelsen. Der kunne også være andre ting, som viste, at der måske var noget nyt.

Vi er ikke enige med regeringen i, at man skal sætte det økonomiske forrest, og at det er, fordi vi har løntilbageholdenhed, man også skal have medeje, men det var vel noget, vi nok kunne komme overens om. Jeg er enig med SFs ordfører i, at det sådan set er medindflydelsen, der er det vigtigste.

Jeg har faktisk ud fra denne venlige og engagerede holdning, som jeg har omtalt, gået tingene igennem. Jeg havde selvfølgelig noteret mig, at udgangspunktet stadig væk var beslutningsforslag nr. B 12 fra 1979, men der var dog nogle andre formuleringer, der måske tydede på, at der var nogle åbninger.

Men efter at jeg har hørt ordføreren for socialdemokratiet, må jeg indrømme, at jeg synes i og for sig, det er spildt at bruge ret meget mere tid her på talerstolen, og det vil jeg faktisk heller ikke gøre.

Når den socialdemokratiske ordfører udtaler sig, som den socialdemokratiske ordfører gør, og da jeg har indtryk af, at regeringens parlamentariske grundlag trods alt, i hvert fald for en dels vedkommende, hviler på socialdemokratiet, synes jeg ikke, der er ret meget mere at snakke om.

Når den socialdemokratiske ordfører siger, at han håber på, at der vil komme en positiv debat, sådan at man i næste samling kan fremsætte et forslag og vedtage et forslag om OD – det skal først træde i kraft om et par år på grund af den aftale, vi har indgået – med en fælles fond, så må vi sige, at det for-

slag i hvert fald ikke får de radikales medvirken. Vi kan lige så godt lade være at diskutere disse ting.

Det skyldes altså ikke fornærmethed over, at den socialdemokratiske ordfører sagde noget i retning af, at noget af det mest udemokratiske, han havde oplevet, var den radikale tankegang i vores medejforslag. Det kan udtrykkes på mange forskellige måder. Jeg vil sige, at min afvisning – af debatten, ender det næsten med at blive, men i hvert fald af den socialdemokratiske holdning, sådan som den er angivet her af den socialdemokratiske ordfører – går ikke på fornærmethed. Det er ikke, fordi jeg ikke er venlig. Det er ikke, fordi jeg ikke er engageret. Det er ikke, fordi vi ikke finder, at spørgsmålet er vigtigt. Vi finder bare ikke, at der hos den socialdemokratiske ordfører med den måde, tingene blev lagt op på, overhovedet var nogen åbningsmuligheder.

Jeg skal derfor faktisk slutte mit indlæg her med en slags konklusion. Det bliver også et svar til hr. Ninn-Hansen, som spurgte lidt om forligspartiernes holdning i denne sag og om, hvad man havde sat bom for, og hvad man ikke havde sat bom for. Konklusionen bygger på, at socialdemokratiet ikke er kommet længere med dette spørgsmål. Sådan må vi tolke situationen efter den socialdemokratiske ordførers indlæg. Som sagt går jeg ud fra, at regeringen trods alt er nogenlunde enig med den socialdemokratiske ordfører til trods for redegørelsen her. Jeg vil godt sige, inden jeg går videre, at der i redegørelsen var åbninger, men jeg mener, den socialdemokratiske ordfører har fortolket, hvordan redegørelsens ord skulle opfattes. Ellers kan jeg ikke se, hvad formålet skulle være. På den baggrund anser jeg det for nytteløst at stille nogen spørgsmål til regeringens redegørelse.

Når socialdemokratiet ikke er kommet længere, må vi sige, at socialdemokratiet og arbejdsministeren må prioritere deres arbejde anderledes i denne sommer og lade være med at koncentrere sig om spørgsmål om overskudsdeling. Vi finder, at det er vigtigt, at der stadig væk foregår en debat i befolkningen. Vi vil gerne medvirke til den debat. Vi har lidt svært ved at se, på hvad grundlag den skal føres, men den debat vil vi sådan set godt medvirke til. Men når socialdemokratiet ikke er kommet længere, mener vi

[Lone Dybkjær]

faktisk – til trods for at vi ønsker, at medejde kan indføres – at det er vigtigere, at arbejdsministeren koncentrerer sig om at beskæftige sig med, prioriterer det over arbejdet med overskudsdeling, den langsigtede arbejdsmarkedspolitik og specielt ungdomsledigheden.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Jeg synes af hensyn til den fortsatte debat, at det er vigtigt at få en afklaring nu. Regeringen har indbudt folketingets partier til en drøftelse af spørgsmålet om overskudsdeling. Regeringen har i den forbindelse understreget, hvad regeringens udgangspunkt er, men har sagt samtidig, at man er opmærksom på, at andre partier har andre udgangspunkter. Så er det da en fantastisk facon at sige her, at fordi regeringen har ét udgangspunkt og andre har et andet udgangspunkt, så vil man end ikke drøfte tingene. Vi håber stadig væk på, at man kan drøfte tingene. Vi er ikke, om jeg så må sige, mismodige, fordi fru Lone Dybkjær på det radikale venstres vegne flere gange har fremlagt eksakt det samme forslag. Vi ved, at det er det radikale venstres udgangspunkt for drøftelsen. Så må vi vel ud fra de forskellige udgangspunkter se, om der er et fælles, holdbart grundlag i folketinget.

Når vi har givet denne redegørelse, er det alene for at undersøge, om det er muligt at skabe et sådant fælles grundlag. Men hvis fru Lone Dybkjær mener, at det er spildt ulejlighed overhovedet at diskutere en ejendomsretsreform i det danske samfund, er det selvfølgelig rigtigt, som flere ordførere har været inde på, at det måske i det hele taget er en futil anstrengelse. Regeringen har alligevel ment, at forsøget burde gøres, og vi håber da ikke, at det på forhånd er udelukket, at man i dette folketing kan diskutere noget, der rækker bare en lille smule ud over de helt døgnaktuelle problemer.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg var sådan set ikke mismodig – for at der ikke skal herske tvivl om det. Jeg er helt med på, at det naturligvis er regeringen, der har fremlagt en redegørelse. Jeg konstaterede, at regeringen vel stadig væk har en del af sit parlamentariske grundlag i socialdemokratiet, og så konstaterede jeg, at den socialdemokratiske ordfører nøje havde tolket alle

spørgsmål i forbindelse med den socialdemokratiske redegørelse. Man kunne overhovedet ikke være i tvivl om, hvor socialdemokratiet stod. Når det er tilfældet, mener jeg faktisk desværre ikke, der er så meget at tale om.

Hvis den socialdemokratiske ordfører havde været lige så åben som regeringen – vi er ikke enige om en fælles fond, uanset om man kalder det en fælles fond eller en central fond, eller hvad man kalder det, det er ligegyldigt – kunne det dog være, vi kunne være kommet nogle skridt på vejen. Da den socialdemokratiske ordfører ikke var så åben som regeringen, mener jeg altså desværre ikke, vi får ret meget ud af det. Jeg vil ikke kalde det spildt ulejlighed, for jeg tror ærligt talt, det er nyttigt med afklaringer af nogle ting, men jeg tror ikke, vi får ret meget ud af det. Det skyldes ikke arbejdsministerens redegørelse, men det skyldes, at jeg går ud fra, at de tolkninger, den socialdemokratiske ordfører har givet på socialdemokratiets vegne, dækker socialdemokratiet. Derfor kan jeg ikke se, der er nogen åbninger i arbejdsministerens redegørelse, når det kommer til stykket. I oplægget, ja, men da det drejer sig om nogle fortolkninger og vi har fået dem og de er, som de altid har været, er der ikke meget nyt under solen, og så synes jeg ikke, vi skal blive ved med debatten på det grundlag.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Regeringen og socialdemokratiet går ind i denne forhandling med et klart udgangspunkt, som vi er parat til at forhandle ud fra. Hvad er vel mere naturligt, end at en ordfører for et politisk parti, inden denne drøftelse starter, argumenterer for dette udgangspunkt? Hvad er vel mere naturligt? Hvad var vel mere naturligt, end at den radikale ordfører argumenterede for det radikale udgangspunkt, i stedet for at man, som fru Lone Dybkjær nu tilsyneladende gør det, siger, at man end ikke vil drøfte og forhandle disse spørgsmål, fordi socialdemokratiet ikke på forhånd, inden man overhovedet er kommet i gang med drøftelsen, har opgivet alle sine principielle standpunkter? Jeg synes, det er urimeligt at forlange af socialdemokratiet og regeringen, at de på forhånd skal opgive deres synspunkter, men at det radikale venstre og andre partier, som vi meget gerne fortsat

[Arbejdsministeren]

vil indbyde til en drøftelse, skal have ret til at fastholde deres udgangspunkt.

Jeg er stadig væk optimistisk med hensyn til muligheden for at få en drøftelse, hvis fru Lone Dybkjær vil bekræfte, at det er muligt at føre en drøftelse i erkendelse af, at der på forhånd er meningsforskelle mellem det radikale venstre og socialdemokratiet og andre partier her i folketingssalen.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen (KF):

Jeg er ikke helt klar over, om det er et slagsmål, hvori alle kan deltage, men jeg hørte med interesse på arbejdsministeren, der med hele sin skærmende myndighed ville begynde at fortolke, hvad hr. Hans Jørgen Jensen havde sagt. Jeg sætter så stor pris på hr. Hans Jørgen Jensen, at jeg egentlig finder det rigtigst, at han selv udtaler sig om, hvad han og hans parti mener.

Derfor skal jeg bare stille det ganske enkle spørgsmål til hr. Hans Jørgen Jensen efter nu at have hørt fru Lone Dybkjær: er der noget af det, arbejdsministeren har fremlagt, og noget af det, hr. Hans Jørgen Jensen har sagt, som man vil give afkald på i socialdemokratiet? Det er egentlig det helt centrale i denne sag. Er der noget, hr. Hans Jørgen Jensen vil give afkald på? I givet fald: hvad er det?

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg er naturligvis enig med arbejdsministeren i, at partierne kan og bør tale ud fra deres oprindelige synsvinkler; derefter må man prøve at nærme sig en dialog. Jeg synes godt, vi kan skære debatten ned til, at hvis udgangspunktet for socialdemokratiet stadig er ønsket om at etablere en fællesfond – det er en central fond, uanset hvad man har kaldt det; det er den centrale fond, der går igen hele vejen – så er der ikke nogen mulighed for at finde en løsning på dette problem sammen med det radikale venstre, og så behøver vi ikke bruge tid på det.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Derefter er det hr. Hans Jørgen Jensen for en kort bemærkning, og så kan det godt være, vi snart skal gå tilbage til ordførerne.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Ninn-Hansen, at jeg forsøgte i virkeligheden på at komme op på talerstolen, men der var så mange om budet, at det var næsten umuligt at komme herop.

Det slap jo ud her til sidst, at for fru Lone Dybkjær var det centrale den fælles fond. I min ordførertale kom jeg med nogle bemærkninger – som jeg forstår måske ikke blev opfattet som så venlige – til det radikale venstre. Det var egentlig ment som et opklarende spørgsmål. Jeg kom ind på den form for overskudsdeling, som det radikale venstre ville have, og jeg prøvede på at opstille nogle eksempler, som jeg synes det kunne være interessant at få opklaret hos det radikale venstre. Jeg sagde: hvis nogle er ansat i en virksomhed, der giver et stort overskud, og som måske ikke er særlig samfundsnødvendig, mens andre er ansat i en anden virksomhed, som ikke giver noget egentligt overskud, men som samfundsmæssigt har stor betydning, hvad vil det så komme til at betyde, at man ikke kan få andel i overskuddet i den virksomhed, som intet overskud giver?

Derfor siger vi: dansk erhvervsliv er noget, man ejer i fællesskab, og det er ligegyldigt, om man er arbejder i den ene form for virksomhed eller i den anden for virksomhed. Det er egentlig en fælles virksomhed, man er ansat i, og de offentligt ansatte er også med heri. Det er det, vi i realiteten mener som udgangspunkt for den drøftelse, som socialdemokratiet indbyder til, og vi håber da stadig væk på ved at fremføre disse synspunkter, at det radikale venstre kan komme over den sidste hurdle, så man også går med til den fælles fond. I går jo med til obligatorisk overskudsdeling. I skal da være velkomne til at komme det sidste trin op ad stigen, så vi får en rigtig overskudsdeling i Danmark.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Fru Lone Dybkjær har ordet for en kort bemærkning, og så går vi tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

[Lone Dybkjær]

Sådan set vil jeg godt takke hr. Hans Jørgen Jensen, fordi han meget skarpt trækker de ideologiske forskelle op. Så behøver jeg i og for sig ikke gøre det.

Jeg skal i øvrigt ikke tage stilling til her, hvad der er samfundsgavnlig virksomhed, og hvad der ikke er samfundsgavnlig virksomhed. Det kræver nok en længere debat. I øvrigt tog jeg ikke afstand fra hr. Hans Jørgen Jensen, fordi han havde sagt noget om det radikale forslag; det skal han naturligvis være velkommen til. Jeg tog afstand fra hr. Hans Jørgen Jensens tale, fordi han sluttede med at sige: vi ønsker en positiv debat, hvor vi kan opnå, at der i næste samling fremsættes et forslag indeholdende obligatorisk overskudsdeling og fællesfond. Dette kan vi ikke gå med til. Derfor tager vi afstand fra det.

Arne Melchior (CD):

Egentlig kunne debatten godt slutte her, for sagen er jo klar.

Jeg kan da godt spørge hr. Hans Jørgen Jensen, hvem det er, der afgør, hvad der er samfundsgavnlig virksomhed. Det skal vel ikke være ham. Over hans sidste indlæg kunne man sætte overskriften: Vi skal alle være ansat i samme firma. Ja, der nikkes. Det er forretningen Danmark. Det har vi hørt meget om fra hr. Askjær Jørgensen og hr. Glensgård og hr. Glistrup. Det er forretningen Danmark, jo tak.

Må jeg så alligevel gå over til de notater, jeg gjorde, for denne interessante ordveksling kom.

I begyndelsen af oktober forudsagde statsministeren i sin åbningstale, at der ville komme en redegørelse om dette emne. Arbejdsministeren har altså været en fuld barselperiode om at komme frem med den redegørelse. Alligevel er der store forglemmelser i den. Ifølge fru Lone Dybkjær står der bl.a. ikke noget om de offentlig ansatte. Det kan vel ikke være en forglemmelse. Det får vi vel et svar på fra arbejdsministeren.

Jeg vil gerne sige, at jeg betragter tidspunktet, redegørelsen kommer på, som en provokation imod mit parti – og imod de andre forligspartier, men det må de selvfølgelig selv om. Jeg gør det især i lys af, at vi samtidig har fået den industripolitiske redegørelse på folketingets bord, men den er der ikke tid til at drøfte før til oktober-novem-

ber. Denne sag, den skal imidlertid drøftes nu. Det er et slag i ansigtet og et spark – og tak for det! Vi overvinder det nok, men det skal være sagt, at det er en provokation.

Provokationen bliver ikke mindre af, at redegørelsen sejler under falsk flag. Det hedder nemlig, at det er en redegørelse om overskudsdeling for lønmodtagere. Det lyder meget fredeligt. Der er næsten ikke et parti i dette folketing, der ikke har udtalt sig pro og selv fremsat forslag om overskudsdeling. Men det er der jo ikke tale om. På sp. 11214 kan vi læse, at denne ordning skal tilskynde til ændring i de bestående ejendomsforhold, og på næste spalte viser det sig yderligere, at det drejer sig om en drøftelse af lønmodtagernes medejendomsret. Det er jo noget helt andet end overskudsdeling. Hvis jeg har noget tilovers og deler det med nogen, har jeg ikke givet dem anden rettighed dermed. Nej, det er selvfølgelig arbejdsministerens mening med det, men så skulle der som overskrift have stået, at dette er en redegørelse om ændring af ejendomsretten i Danmark. Det er det, der har stået, for det er det, der står senere hen. Denne redegørelse er et angreb på ejendomsretten; det er et angreb på ledelsesretten og ledelsespligten, og det vil føre til kaos i Danmark og er derfor uegnet.

Redegørelsen begiver sig på kattepoter ind på at definere, hvad »overskud« er. Det må jo være en forudsætning for at tale om overskudsdeling, at man har defineret ordet overskud. Jo, man forsøger skam på sp. 11214, hvor der siges, at det skal være det regnskabsmæssige overskud, og så står der et par linjer længere fremme, at det er en forudsætning for at dele overskuddet, at man ved, hvilket overskud der skal deles, og at overskuddet skal udregnes ifølge god forretningskik. Men man siger selv, at det er en forudsætning for debatten, at man ved, hvad overskud er for noget, og den eneste definition, man giver, er, at det skal være et overskud, der er udregnet efter god forretningskik, og så henvises der i øvrigt til, at man i EF arbejder med at finde på metoder, som det kan gøres ensartet efter.

Men arbejdsministeren, som for 1½ år siden har set CDs bud på en klar definition – enig eller ikke enig i den, men i hvert fald et ærligt forsøg på at definere, hvad der skal forstås ved det – gør ikke selv efter en barseltid siden 1972–73 noget forsøg på endnu

[Arne Melchior]

at kunne komme med et eget bud eller regeringens bud på det. Han diskuterer noget, der skal deles, uden at vi ved, hvad det er for en størrelse, vi taler om.

Den meget omtalte undersøgelse fra instituttet for statskundskab gør samme brøler. Man stiller folk en mængde spørgsmål om deres stilling – og den hedder vel at mærke »Holdninger til overskudsdeling«, ikke engang noget om meninger – men man definerer ikke i det materiale, man har givet de adspurgte, hvad der forstås ved overskud, og redegørelsen siger heller ikke noget om, hvad de, der har undersøgt det, selv forstår ved det. Dermed er undersøgelsen i virkeligheden værdiløs til enhver brug, men ikke desto mindre bruger mange den jo. Dagbladet Aktuelt har i månedsvis kørt en kampagne på baggrund af denne undersøgelse, og den hedder til overskrift »Danmark siger ja til overskudsdeling«.

Nu skal man ikke komme længere end til kapitel 0 – det er det, der kommer før kapitel 1 – og den første sætning for at finde ud af, at det flertal findes blandt dem, der har taget stilling til spørgsmålet. Det er altså ikke et flertal i befolkningen, men blandt dem, der har taget stilling. Når vi blader frem til hovedtabellen, viser det sig, at 40 pct. blandt de adspurgte har sagt, at de er for, medens 60 pct. har sagt, at de enten er uenige, at de siger hverken-eller eller ved ikke, ubesvaret.

Det vil altså sige, at 60 pct. ikke har sagt ja til overskudsdeling, men man markedsfører det under overskriften »Danmark har sagt ja til overskudsdeling«. Så skal jeg lige for et kuriosums skyld nævne, at 13 pct. af de i undersøgelsesmateriale adspurgte personer er mellem 13 og 19 år. Man skal her erindre, hvor indviklet spørgeskemaet bag i beretningen er. Jeg har stor respekt for de unge, og jeg har stemt for 18 års valgret i dette land, men på denne baggrund at komme og sige, at Danmark har sagt ja, når et mindretal har sagt ja, uden at have defineret, hvad overskud er, og de i virkeligheden slet ikke har tilkendegivet en mening, men en holdning, det er betænkeligt. Spørger man nogen: du har noget at dele, vil du være med til at dele det? så er det en meget naturlig holdning. Jeg er forbavset over, at det ikke er 80 pct., der som holdning har sagt: jo tak, det vil jeg da egentlig gerne være med til. Det viser noget om den moralske habitus i

det danske folk, at man er forsigtig og siger: hov hov, der er nok noget galt her.

Jeg mener, der er tale om misbrug. Det er misbrug at tale om flertal, det er misbrug, hvad Max Harvøe gjorde, da han præsenterede det i fjernsynet i sin tid, hvor han sagde, at denne undersøgelse i virkeligheden også viste et flertal for den centrale fond, den centrale fond, som ikke er omtalt i spørgeskemaet, som ingen er blevet spurgt om. Tænk, hvis én af jer havde været forespørgselsperson og ikke var blevet spurgt om sin stilling til central fond, men bagefter hørte en af de store koryfæer i LO sige til befolkningen, at denne undersøgelse er et bevis på, at der er et flertal for en central fond! Det er bedrageri over for de adspurgte.

Næste misbrug er den manglende definition af begrebet overskud, og så gøres der et fantastisk misbrug mere, nemlig med denne foregøgling af et overskud, som jo slet ikke findes. Dagbladet Aktuelt havde i sin kampagne for 8 dage siden en artikel, der hed: »Nu kan det afsløres, hvad enkeltmandsvirksomhederne i Danmark tjener«. Hvor meget var det? 29 mia kr. Her er noget at dele ud af, jo tak!

Når man så læste artiklen – der var mange tal i den, så jeg tvivler på, at ret mange har læst den, men jeg har altså, for jeg skal jo gøre sådan noget – så viste det sig først, at der var 1 mia kr. i underskud, som skulle trækkes fra, og så var der kun 28 mia kr. Dernæst viste det sig, at der ikke var betalt skat, det vil sige, at der kun var 14 mia kr. at dele ud af. Men gik man lidt videre ind i tallene, viste det sig, at der til at tjene disse 28 mia kr. – lad os bare gøre dem til 29 mia kr. for regnestykkets skyld – brutto, før skat, var godt 343.000 virksomheder. Dividerer man de 343.000 op i de 29 mia kr., viser det sig, at der er 85.000 eller 86.000 til hver. Jeg ved ikke, om nogen typografer, redaktører, ministre eller folketingsmedlemmer vil arbejde for den løn.

Nu er det et gennemsnit, og gennemsnit kan som bekendt ikke bruges til ret meget. Men kigger vi på de øverste, de bedst stillede af de 343.000 virksomheder, også ifølge samme artikel i Aktuelt, viser det sig, at de 52.000 virksomheder af de 343.000 virksomheder, som tjener mest, har et overskud på 13,6 mia kr. Dividerer man de to tal, viser det sig, at de øverste 15 pct. af de 343.000

[Arne Melchior]

enkeltmandsejede virksomheder i gennemsnit tjener 262.000 kr. om året før skat.

Så kommer trumfen: for både de 85.000 kr. og de 260.000 kr. gælder det, at det er for arbejdsløn til ejeren af virksomheden. Dette er faktum, mine damer og herrer! Det vil sige, at arbejdsministeren og hr. Hans Jørgen Jensen i hvert fald skal deltage i den overskudsdeling ved at indbetale til fonden, eller hvad de tænker sig, af deres løn, for de har en højere løn – påstår jeg uden at vide det nøjagtigt, men det passer – end disse bedst stillede af de 343.000 danske individuelt ejede virksomheder, altså hovedstammen i det danske erhvervsliv. Det er vel misbrug, så det klodser!

På den baggrund påstår arbejdsministeren som begrundelse for sin redegørelse og for sin tankegang i indledningen af sin tale, at det, han vil afvende med dette forslag, er spændinger mellem befolkningsgrupper og splittelse i befolkningen. Nu beder jeg jer!

Hvem er det, der skulle splittes i befolkningen? Skulle det være de ansatte hos dem, der i snit tjener 85.000 kr. før skat og inklusive egen arbejdsindsats og risiko? Eller dem, der tjener 260.000 kr., de bedst stillede af dem altså? Er det deres ansatte, der skal lave splittelse i den danske befolkning? Det er en tilsnigelse, og det er synd for den gode sag, der her står på dagsordenen, at man går frem med den på denne måde.

Hr. Hans Jørgen Jensen talte meget om, at man ikke kan stille folk uens. De offentligt ansatte skal selvfølgelig også have medejendomsret og andel i overskud, og de virksomheder, som har underskud, skal også betale overskud til deres medarbejdere, for man må jo ikke stille folk uens. Jeg synes, hr. Hans Jørgen Jensen skulle tale med sine forbundsmedlemmer om, hvorvidt han er stillet ens med dem. Det er hr. Hans Jørgen Jensen ikke – altså økonomisk – og hvis hr. Hans Jørgen Jensen vil gå videre med den økonomiske nivellering, er man jo langt nok ad skattevejen.

Derfor tror jeg ikke, at dette, som altså hykler at være en undgåelse af splittelse i befolkningen og en fremskaffelse af kapital og den slags ting, vil være vejen til at stille folk ens. Men jeg glæder mig da til at se, at hr. Hans Jørgen Jensen med sin egen person og familie går i spidsen for den stillen-ens, som han her slår sig til ridder på.

Så må jeg bruge resten af mine minutter til at fægte den anden vej rundt, for vi har jo hørt en del kommentarer, læst i avisen og hørt det af nogle af ordførerne her i dag om forligsaftalen og emnet OD. Vi har hørt det fra hr. Fogh Rasmussen, meget charmant og sarkastisk af hr. Ninn-Hansen, og vi har læst det i Jyllands-Postens og Kristeligt Dagblads ledere, talerørene for de partier, som de nævnte ordførere er fra.

De taler om, at der er givet grønt lys – det står der i overskriften af Kristeligt Dagblads ledende artikel – og hr. Ninn-Hansen og andre har også boltret sig i dette, at de små forligspartier – men altså uundværlige, så gør det ikke så meget, at de er små – nu har tilladt regeringen noget.

Det har de aldeles ikke. Regeringen har kunnet gøre det samme under det forlig, som vi lever under i år, og som blev indgået den 5. maj 1980. Vi har ikke givet regeringen mundkurv på. Nej, selvfølgelig har vi ikke det, og ikke socialdemokratiet heller. Hvem er vi, at vi skulle uddele mundkurve? Vi ønsker heller ikke nogen selv.

Hr. Ninn-Hansen, hvis parti jo i forbindelse med eksklusivaftalernes debat jo interesserer sig – og med rette – meget for grundlovens § 74, som taler om alle indskrænkninger i den fri og lige adgang til erhverv, skulle også læse frem til § 77, der siger, at enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene, altså ikke under ansvar over for forligspartierne. Det manglede bare, at socialdemokratiet ikke skulle kunne offentliggøre sine tanker og lave sine drøftelser.

Men vor indsats i den sammenhæng kan godt måle sig med den indsats, K og V har lavet, både i denne og i hele forligets sammenhæng. I øvrigt er der jo hverken tid til eller dagsordensret til at drøfte selve forliget i dag, således som hr. Ninn-Hansen efter min mening misbrugte taletiden til, vel vidende at jeg ikke havde mulighed for uden påtale fra formanden at gå ind på hans diskussion.

Der er ikke andet nyt her end det, jeg nu gerne vil fortolke. Jeg vil gerne sige »sandheden« – den har jeg ikke i arv og eje, men som jeg erklærer den at være, og den er selvfølgelig kun bindende for mig og mit parti – om s. 13 i forligsaftalen. Sådan set er det ikke vigtigt, for der bliver ikke OD på denne

[Arne Melchior]

side af folketingsvalget, og det ved hr. Ninn-Hansen, og det ved hr. Fogh Rasmussen. Der bliver ikke engang et forslag om det, og det har debatten i dag jo klart vist at der ikke bliver. Men sagen er alligevel vigtig, fordi erklæringen på s. 13 jo ikke kun omhandler OD, men også rentefradragsomfordeling og -omlægning.

Derfor vil jeg sige, at regeringen er viden- de om, at det vil betyde brud på forliget, hvis disse ting søges gennemført i forligsperioden, og derfor er det løfte, vi har givet erhvervslivet og befolkningen om, at der i hvert fald valgperioden ud er stabilitet på dette område, en realitet.

At man så – og det ved hr. Christophersen, som har været udenrigsminister, jo udmærket – på et papir laver nogle diplomatiske tekster, som både den ene og den anden part skal kunne leve med, siger sig selv; det kræver ikke megen kunst at forstå, og jeg er sikker på, at erhvervslivets dygtige chefer har den forståelse. Jeg er også sikker på, at hr. Christophersen, hr. Ellemann-Jensen og hr. Ninn-Hansen har det; de skal bare her lave et nummer, fordi de i øvrigt har sat sig selv uden for indflydelse. De ved udmærket, at den forståelse, den sandhed om forligets tekst på s. 13 om OD og rentefradragsomlægning forholder sig således, som jeg her har fremstillet den, og derfor er der overhovedet intet at gøre nar af.

Lad mig slutte med tak, fordi jeg måtte overskride et halvt eller helt minut, og med at gentage, at det er synd for OD-sagen, som jo har tilslutning næsten hele tinget rundt, hos erhvervslivets ledere osv., at den mishandles på den måde, som redegørelsen og socialdemokratiets fremfærd her er udtryk for. Der er enighed om princippet, men der er ingen mulighed for i den nedgangskonjunktur, verden og Danmark er ude i, at springe ud i en sådan fornyelse uden sikkerhedsnet, og derfor kan og vil der ikke de første fem-seks år blive mulighed for noget i den retning. Men derfor kan debatten gudske lov i dette dejlige frie land da godt fortsætte, og den har vi aldrig lovet nogen at vi ville stoppe.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Nu tror jeg nok, hr. Arne Melchior skal forstå, at når der er en så betydelig interesse for, hvordan ikke mindst CD opfatter s. 13, er det, fordi CD jo selv i en længere periode, mens forligsforhandlingerne blev ført, lod forstå over for offentligheden, at der nu var sat en effektiv spærrebom for indførelse af ØD. Og vi er nok nogle, som på den baggrund synes, at det er et lidt pauvert resultat.

Men når jeg har bedt om ordet, er det, fordi jeg synes, hr. Arne Melchior fremsatte en udtalelse, som skaber megen uklarhed om, hvordan s. 13 overhovedet skal forstås.

Jeg har forstået s. 13 sådan, at partierne tager til efterretning, at regeringen i den kommende tid fortsætter sine bestræbelser på at gennemføre overskudsdeling og rentefradragsomlægning. CD og kristeligt folkeparti oplyser, at de ikke vil stemme for det, men i øvrigt accepterer, at regeringen, hvis den kan skaffe sig flertal, gennemfører det. Regeringen oplyser så, at det af tekniske grunde, selv om det vedtages den dag i morgen, først kan få virkning fra den 1. januar 1983.

Nu står hr. Arne Melchior op og siger, at det vil være et brud på forliget, hvis det søges gennemført i forligsperioden. Her bliver jeg nødt til at spørge arbejdsministeren, om han er enig med hr. Arne Melchior i den fortolkning, at det vil være et brud på forliget, hvis regeringen søger gennemført en lovgivning – som så altså først træder i kraft den 1. januar 1983 – såfremt regeringen og det radikale venstre eksempelvis og SF trods alt – og det kan man vel ikke helt se væk fra – når til enighed engang i løbet af efteråret. Det vil jeg meget gerne have arbejdsministerens svar på.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Hr. Christophersen talte om resultatet af s. 13. (*Christophersen: Nej!*).... Jo, jeg har skrevet det ned, da det blev sagt. O.k., i hvert fald giver det mig anledning til den bemærkning, at hvad resultatet vil blive, vil vi alle sammen forhåbentlig i sundhed kunne tage stilling til, når perioden er gået.

Det næste er, at jeg gentager, at regeringen har al ret til at redegøre, til at forhandle, til at stille forslag, men ingen gennemførelse er mulig, så længe forliget går. Så blev der drøftet i går .... (*Afbrydelse*).... ingen mulig-

[Arne Melchior]

hed for gennemførelse. Regeringen har selv erklæret, at det allerede – og ikke som der fejlagtigt blev sagt i radioen »alene« – af tekniske grunde – der er altså også andre grunde – allerede af tekniske grunde ikke kan lade sig gøre i forligsperioden.

Dette er en enorm indrømmelse fra regeringens side, bortset altså fra at det er en konstatering af fakta. Tilbage kan kun blive at diskutere, hvor længe forligsperioden går, og dér er det min påstand, at forligsperioden går til næste folketingsvalg. Det er også klart, fordi der ikke står noget om den 1. januar 1983; der står ikke, at det gælder for året 1982, som der står mange andre steder i teksten, men der står, at det gælder forligsperioden, og hr. Christophersen kan roligt tro på min udlægning af, at forligsperioden er til næste folketingsvalg. Hvornår det kommer, har vi til gengæld lige så lidt indflydelse på som hr. Christophersen.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Hvis nogle tilhørere til denne debat skulle kunne få det indtryk, at folketinget i øjeblikket er i færd med at diskutere overskudsdeling, er jeg ked af at sige til de pågældende, at det er et fejlagtigt indtryk, de har dannet sig. Det handler om noget helt andet: partipolitisk drilleri.

Jeg vil gerne sige om s. 13, at den udmærker sig ved som tekst at være så lysende krystalklar, at den ikke behøver at fortolkes. For det første siger den i sit første afsnit, at overskudsdeling overhovedet ikke er forligsstof mellem partierne, idet der står:

»Partierne er i øvrigt enige om, at overskudsdeling og rentefradragsomlægning ikke er omfattet af aftalen.«

Andet afsnit er lige så krystalklart:

»Partierne tager til efterretning, at regeringen i den kommende tid fortsætter sine bestræbelser på at gennemføre overskudsdeling og rentefradragsomlægning.«

Tredje afsnit er lige så klart:

»Regeringen har oplyst, at allerede tekniske forhold bevirker, at lovgivningen ikke vil kunne få virkning i forligsperioden.«

Endelig gives der i fjerde afsnit en lige så klar redegørelse, som jo også er blevet bekræftet af hr. Arne Melchior's indlæg her i dag – det kan man vist roligt sige –:

»Centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti oplyser, at disse partier også af økonomiske/politiske årsager ikke kan medvirke.«

Jeg er meget imod at forplumre en klar tekst med uklare fortolkninger; så det vil jeg undlade.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg skal gøre opmærksom på, at formanden prøver at sikre, at tinget holder sig inden for det emne, der er på dagsordenen.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Jeg forstår vel, at arbejdsministeren helst ikke vil forplumre en klar tekst, og jeg håber, at hr. Arne Melchior lyttede til den bemærkning.

Jeg har nemlig opfattet det på fuldkommen samme måde som arbejdsministeren, og jeg må tage arbejdsministerens indlæg som en bekræftelse på, at det, jeg sagde, var rigtigt, nemlig at regeringen har sin fulde frihed til den dag i morgen at få vedtaget et forslag om overskudsdeling. Ingen af deltagerne vil kunne påberåbe sig, at det er et brud på forliget, af den grund at de i fællesskab har skrevet under på, at overskudsdeling slet ikke er omfattet af aftalen; det ligger uden for forligsteksten. Altså har regeringen fået sin frihed til sammen med f.eks. det radikale venstre, SF, VS, eller hvem der nu måtte ønske at deltage i princippet, at gennemføre et forslag om overskudsdeling. De øvrige partier kan stemme, som de vil, men de kan ikke påberåbe sig, at det er et brud på forliget, for de har selv skrevet under på, at det ikke er omfattet af forligsteksten.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen (KF):

Hr. Arne Melchior's udtryk: diplomatisk tekst, man kan vifte med, er en ringere karakteristisk af dette forlig, end selv jeg på noget tidspunkt ville være kommet med, men det må hr. Arne Melchior selvfølgelig selv om.

Jeg ved ikke rigtig, hvad der er imellem regeringen og de tre støttepartier, heraf navnlig hr. Arne Melchior's parti. Det er muligt, de kan arbejde sammen, men skrive sammen

[Ninn-Hansen]

kan de i hvert fald ikke; så meget kan vi vel fastslå. Derfor vil vi gerne som sædvanlig hjælpe til – vi er jo i gang med det, som nogen måske ved, i forbindelse med eksklusiv-aftaler. Nu kan vi desværre ikke – det kan formanden ikke tillade, for det ville stride mod forretningsordenen – komme til at skrive sammen i dag, men den dag, der hedder den 4. juni, har vi jo en mulighed for at skrive sammen. Sådant som jeg har forstået navnlig fru Lone Dybkjær's meget klare tale, mener man: nu vil vi ikke høre noget om den dér centrale fond. Det skulle vi jo nok kunne skrive sammen på en eller anden måde den 4. juni, så folketinget får fastslået det, for det, der står her, duer jo ikke rigtig, det kan vi konstatere.

(Kort bemærkning).

Alfred Hansen (DR):

Det, der drøftes nu, er jo ikke uinteressant, al den stund netop CD tidligere har trøstet den danske befolkning med, at der, så længe de var i samarbejde med regeringen, ikke ville blive fremsat forslag om økonomisk demokrati eller overskudsdeling.

Når nu hr. Arne Melchior siger, at det er en uhyre indrømmelse fra regeringen, at den har tilkendegivet, at det ikke er teknisk muligt at lade en lovgivning træde i kraft i forligsperioden, vil jeg gerne spørge, hvori denne enorme indrømmelse består, når det er teknisk begrundet. Yderligere vil jeg spørge hr. Arne Melchior, om det skal forstås sådan, at der ikke er noget politisk til hinder for, at overskudsdeling kan vedtages med virkning inden for forligsperioden. Er der noget politisk til hinder for, at det kan lade sig gøre, hvis det nu var teknisk muligt?

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Hr. Alfred Hansen sagde, at vi skulle have viftet med, at der ikke, så længe vi er i samarbejde med socialdemokratiet, vil blive fremsat forslag af den art. Det har vi aldrig påstået, og det kan hr. Alfred Hansen ikke finde nogetsteds.

På hans klare spørgsmål er mit klare svar: ja, det er utænkeligt, og jeg skal straks begrundede det i svar til de øvrige.

Hr. Ninn-Hansen siger, at det er et nedsettende udtryk om et sådant papir, at det er en diplomatisk tekst. Det var nyt for mig at høre. Jeg synes, det er en udmærket ting, og hr. Ninn-Hansen har vist også selv sans for at bruge diplomatisk sprog.

Så siger arbejdsministeren, at det er en klar tekst, og det tilsluttede hr. Christophersen sig. Så er det første gang i verdenshistorien fra de 10 bud og senere – jeg ved godt, der også var en historie for den åbenbaring på Sinai. Der er ikke i dette folketing, i FN eller i EF vedtaget nogen klar tekst, så længe hr. Christophersen har gået på denne jord. Der er ikke vedtaget én tekst, som ikke i samme time, den blev udgivet, var uklar for mange.

Så siger hr. Christophersen, at det ligger helt uden for forligsteksten, fordi der i overskriften til det afsnit står, at forliget ikke gælder dér. Det var også en interessant fortolkning. Altså noget, som man dog bruger 4–5 sætninger på, og som fylder næsten en halv side, har slet ikke noget med forliget at gøre. Ja men hvorfor skrev man så noget om det? Der må nok være noget i, at man skriver noget om det; så har det nok noget med sagen at gøre. (*Munterhed*). . . . Ja, det er både morsomt og rigtigt samtidig.

Så kommer vi til det afgørende: jeg har allerede forklaret og fortolket ordet »allerede«. »Allerede« betyder på dansk i den sammenhæng »også af den grund«. Men lad det så ligge. Så står der, at der ikke vil kunne blive en sådan lovgivning med virkning i forligsperioden. Hvis det ikke er en stopklods, så ved jeg ikke, hvad det er. Det kan ikke lade sig gøre allerede af disse grunde, men regeringen har erklæret – og det er svar også til hr. Alfred Hansen og til hr. Christophersen m.fl. – at det kan ikke lade sig gøre. Derfor står jeg ved mit ord om, at forsøger man på at gøre det alligevel, altså med virkning i forligsperioden, så er det forligsbrud, og så er regeringen sikkert afgået dagen efter.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Nu venter jeg, at vi får et afklarende indlæg fra arbejdsministerens side, for efterhånden som hr. Arne Melchior skrider frem i sin argumentation, synes jeg det bliver mere og

[Christophersen]

mere uoverskueligt. Jeg ville sætte meget pris på – og jeg finder i øvrigt, det er absolut nødvendigt – at vi nu fra arbejdsministeren får en klar tilkendegivelse af, hvorledes regeringen opfatter denne tekst. Jeg vil ikke sige, det er den klareste, jeg nogen sinde har set, men på mig virker den relativt klar, og jeg håber minsandten, at de, der har skrevet den, syntes, den var klar på det tidspunkt, de skrev den. Jeg går i hvert fald ud fra, at man har tilstræbt en fælles opfattelse af tingene.

Jeg læser den sådan, at partierne er enige om, at overskudsdeling og rentefradragsomlægning ikke er omfattet af aftalen; det står der i øvrigt også i teksten. Det vil jeg opfatte på den måde, at hvis der sker noget på det område, berøres aftalen ikke af det. Det er en klarifikation af aftalens rækkevidde, hr. Arne Melchior, at man skriver, at den ikke omfatter overskudsdeling. Endvidere står der, at man i øvrigt tager til efterretning, at regeringen i den kommende tid fortsætter sine bestræbelser på at gennemføre disse ting.

Dér har jeg spurgt – og det vil jeg altså nu spørge arbejdsministeren om – punkt 1: er min opfattelse ikke korrekt, at overskudsdeling ikke er omfattet af aftalen, og at en gennemførelse derfor heller ikke vil være et brud på aftalen? Punkt 2, at det, der tales om, er, at regeringen har oplyst, at en lovgivning af tekniske grunde ikke vil kunne få virkning, men at den godt kan vedtages?

Jeg vil gerne udtrykkelig spørge arbejdsministeren: forholder det sig ikke sådan, at hvis regeringen den dag i morgen finder et flertal her i folketinget og gennemfører en lovgivning, der bare skal have virkning efter forligets udløb – så må man jo se at finde ud af, hvornår det er; det kan jeg forstå der også er uklarhed om – så har regeringen holdt sig inden for sine forpligtelser, så er det ikke i strid med aftalen, så kan det vedtages, og så kan de øvrige partier ikke påberåbe sig, at der er sket et aftalebrud? Jeg tror, folketinget ville værdsætte, hvis arbejdsministeren ville bekræfte det. Ellers blive man minsandten nødt til at levere en mere funktionsduelig tekst eller nogle mere funktionsduelige ordførere.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det, der bringer mig herop, er egentlig en bemærkning til hr. Ninn-Hansen, men inden da vil jeg lige sige, at jeg er ked af, at hr. Christophersen ikke hørte hr. Ninn-Hansens ordførertale. (*Afbrydelse af Christophersen*) . . . . Gjorde han det? Det forstår jeg hr. Christophersen gjorde, men så må han have overhørt det, som hr. Ninn-Hansen også var inde på, nemlig kampen mod vejrmøllerne.

Men i øvrigt vil jeg takke hr. Ninn-Hansen for oplysningen om 4. juni. Vi havde godt nok indtryk af, at hr. Ninn-Hansens parti m.fl. puslede med andre dagsordener, men vi er da glade for at få at vide, at der nu er kommet noget nyt ind i billedet.

Det, jeg var særlig taknemlig over, var, at vi forstår, at de borgerlige stemmer nu er, om ikke ved at komme tilbage til arbejdet, så i hvert fald ved at komme tilbage til skrivarbejdet, og det er da altid et stykke på vejen.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen (KF):

Ja, det har fru Lone Dybkjær da ganske ret i. Vi synes, at denne sag har været så længe, og at der er talt så længe om noget ukonstruktivt, at det er på tide, at fornuftige partier sætter sig sammen og skriver det rigtige.

Jeg er overbevist om, at det radikale venstre – og jeg medtager gerne kristeligt folkeparti, og jeg tror også hr. Arne Melchior parti – ønsker at få gennemført tanken om overskudsordning og ligesom vi beklager, at man standser, således som man i realiteten har gjort det nu igennem 8 år fra socialdemokratiets side, vejen til at få en fornuftig ordning, så medarbejdere virkelig kan blive knyttet til deres virksomhed. Vi kan skrive det positivt den 4. juni sammen. Vi kan også sige, at vi ønsker tanken, men at vi ønsker, man nu holder op med den centrale fond; det finder vi jo nok ud af. Det er altid en god idé, tror jeg, at give det radikale venstre tid til at tænke over tingene. Hvis det går for hurtigt, synes jeg resultaterne bliver lidt for dårlige fra det partis side. Men når man får lejlighed til at tænke over tingene, tror jeg også, der kommer noget rigtigt frem, og den bestræbelse vil vi altså gerne gå ind for.

Så skal jeg blot sige til hr. Arne Melchior, at jeg ikke har noget imod diplomatiske tekster, det er alene i hr. Arne Melchior udlægning i dag, jeg har noget imod diplomati-

[Ninn-Hansen]

ske tekster, for jeg forstod ikke rigtig, hvad det var, hr. Arne Melchior mente, men også det kan vi jo vende tilbage til.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Det skal blive sidste korte bemærkning.

Hr. Christophersen talte om funktionsfejl. At der er noget, hr. Christophersen ikke kan forstå, er ikke et bevis for, at der er funktionsfejl hos andre end ham selv, eller også at der er ond vilje hos ham. Jeg er helt klar over, at det, man gerne vil, er at fortælle sine vælgere og de erhvervsudovende blandt dem, at forliget af i går ikke duer, og derved er man slet ikke ræd for at skabe en frygt – en frygt, der altså i øvrigt er ubegrundet – hos dem for noget, som der overhovedet ikke er grund til at frygte. Men jeg vil da gerne gratulere de to partier til denne indsats for kongeriget, for erhvervslivet og for den politiske og økonomiske stabilitet.

Hvad der er aftalebrud eller ej vil jo til syvende og sidst kun komme an på én af nogle i et forlig. Der kan godt være forskellige i hvert fald udsagn – jeg tror ikke, der er forskellig tolkning – om det, men det er hypotetiske ting, som man kan tage stilling til, hvis situationen opstår, men den kommer ikke til at opstå, og derfor har vi nu spildt en halv time.

Det er da rigtigt, som hr. Ninn-Hansen nu siger, at de konservative selv har fremsat forslag om dette, og vi har selv fremsat forslag om dette; skulle regeringen så ikke have lov til, fordi de er i forlig med os, at fremsætte sine forslag?

Det afgørende i teksten er ikke overskriften, for det bider jo sig selv i halen, at man starter med at sige, at det ikke indgår, hvorefter man dog siger en hel del om det. Både hr. Ninn-Hansen og hr. Christophersen ved, at den slags formuleringer tit er blevet til for at tilfredsstille forskellige interesser i en aftale. Men det er givet, at der står, det ikke kan træde i funktion i forligsperioden. Mere og andet har CD og efter min mening heller ikke kristeligt folkeparti nogen sinde tilsagt eller lovet nogen – mere kunne vi heller ikke love nogen – men det, vi har lovet, har vi holdt, og det kan man forlade sig på.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

733 Ft

Jeg vil gerne sige til formanden, hvis tålmodighed givetvis er spændt til bristepunktet, at det ikke er med min gode vilje jeg kommer herop, men hr. Christophersen har presset mig til at komme herop. Så vil jeg gerne gøre den ene forsigtige bemærkning, som jeg i hvert fald ved at hr. Christophersen ikke vil opfatte som møntet på ham, at det i dag tegner til at blive en af den lille politiks store dage, hvor man kan høre de gamle talere fra Studenterforeningstiden udfolde alt deres talent.

Jeg vil gerne svare konkret på det spørgsmål, der er stillet. Jeg mener stadig væk, som jeg også forstod på hr. Arne Melchiors sidste indlæg var hans mening, at der ikke kan være tvivl om, hvordan denne tekst skal opfattes. Det er ikke unaturligt at konstatere i en forligstekst, at der er punkter, hvor der ikke er enighed mellem de politiske partier. Man har fremhævet to spørgsmål; det ene er overskudsdeling, det andet er rentefradragsomlægning. Man har erkendt, at der kan arbejdes ud fra de ideer og de synspunkter, man har, selv om man altså ikke inden for forligspartiernes kreds er enige om det, men samtidig har man også konstateret, at en eventuel lovgivning på disse punkter ikke kan få virkning i forligsperioden.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Hr. Christophersen for en kort bemærkning, og så slutter vi de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Jeg kan berolige formanden og folketingets medlemmer med, at der nu er skabt den klarhed, som jeg mente var rimelig, for nu viser det sig, hr. Arne Melchior langt om længe er blevet enig med arbejdsministeren. Hr. Arne Melchior erkender nemlig, at det ikke kan »træde i funktion«, men at det godt kan »vedtages«, og det er det afgørende. (*Afbrydelse af Arne Melchior*). Selvfølgelig, siger hr. Arne Melchior; det sagde hr. Arne Melchior jo ikke i første runde.

Nu har vi altså fået fastlagt, at regeringen den dag i morgen, hvis den finder et flertal her i salen, kan vedtage gennemførelse af sine tanker om OD, og det må hr. Arne Melchior og hans parti samt kristeligt folkeparti acceptere; det vil ikke kunne opfattes som et

[Christophersen]

brud på forliget. Jeg synes, den klarhed, vi herved har fået tilvejebragt – og jeg takker især arbejdsministeren, mens hr. Arne Melchior har været, skal vi sige lidt langsommere til at erkende det – vil jeg sige tak for. Det er af stor parlamentarisk betydning, for så forholder det sig jo ganske, som hr. Ninn-Hansen sagde: så er der altså ikke etableret nogen barriere.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Så går vi til talerrækken. Hr. Kurt Hansen.

Kurt Hansen (VS):

Det var da interessant at høre det borgerlige hundeslagsmål, hvor de store borgerlige partier skulle smække ud efter regeringens sikkerhedsnet. Jeg kommer til at tænke på, at de borgerlige har moret sig, når vi har diskuteret med SF, men det her var unægtelig noget morsommere.

Med denne redegørelse opfylder den socialdemokratiske regering sine løfter til fagtoppen om et OD-udspil her i foråret, et løfte, som er blevet givet forud for de såkaldte centrale overenskomstforhandlinger netop for at sikre, at resultaterne af disse lå klart helt og holdent inden for de rammer, som socialdemokratiet havde udstukket sammen med dets forligspartier.

Man skulle sikre fagtoppens aktive medvirken i en fastholdelse af indkomspolitikken ved overenskomstfornyelsen samt fagtoppens fortsatte medvirken til den socialdemokratiske regerings og dens forligspartiets krisepolitik i øvrigt. Derfor skulle regeringen forpligtes af fagtoppen til at komme med en sådan redegørelse, som det er sket her i dag.

Dertil kommer naturligvis, at redegørelsen indgår som et almindeligt led i den socialdemokratiske ideologiske offensiv på OD-ØD-området sammen med den kampagne, der i øvrigt køres på fuldt tryk både på regionalt og landsplan fra fagbevægelsens og socialdemokratiets side.

Men alt i alt har vi svært ved at betragte denne redegørelse som andet end en ren komedie simpelt hen; det har på ingen måde nogen konsekvenser, det er langt ad vejen tidsspilde. Uden at jeg kan begynde at konkludere på baggrund af det borgerlige hundeslagsmål om, hvordan forligsteksten kan

forstås, vil jeg gøre den vurdering, at det nok varer et stykke tid, før regeringen vil forsøge sig med en overskudsdelingsordning i form af lovforslag, og det skal vi aldeles ikke beklage, tværtimod. Men vi beklager bestemt, at det samme ser ud til at være tilfældet i forbindelse med en rentefradragsreform, som der er stærkt behov for.

Redegørelsen ligger i hele sin kriseforståelse og i sine formaninger om nationalt sammenhold på tværs af klasser og sociale skel helt og aldeles på maven for borgerskabet. Den socialdemokratiske regerings snak om at producere sig ud af krisen og nødvendigheden af flere indtægter til erhvervslivet og øget knokleri på arbejdspladserne dækker over, at OD, overskudsdeling, skal virke som en gulerod for at få lønarbejderne til at skruetempoet i vejret og knokle noget mere, således at virksomhedernes profitter kan blive større. Vi skal producere os ud af krisen ved at skabe bedre økonomiske vilkår for virksomhederne. Det er alt i alt det gennemgående tema på redegørelsens første 3½ side.

Den socialdemokratiske regering mener, at lønarbejderne skal vise yderligere løntilbageholdenhed og være endnu mere solidariske med virksomhederne.

VS mener, at lønarbejderne i alt for stor udstrækning har tålt løntilbageholdenhed og andre former for kriseindgreb, der har spillet ind på reallønnen. Danske lønarbejdere har faktisk ladet sig påtvinge krisepolitikken og løntilbageholdenheden i et langt større omfang, end arbejdere har gjort det i andre lande. Eksempelvis fremgår det af årsberetningen fra Danmarks Nationalbank, at Danmark er det land ud af 10 øvrige lande, som vi samhandler mest med, hvor der er sket de laveste lønstigninger overhovedet. Ser vi på lønstigningerne korrigeret for kursjusteringer, har der i Danmark været en lønstigning på 11,1 pct. fra 3. kvartal 1979 til 3. kvartal 1980.

Heroverfor har der i de ti øvrige lande været en gennemsnitlig stigning af lønningerne ligeledes korrigeret for kursjusteringer på i alt 19,8 pct., og der er ingen af disse ti lande, som vi sammenligner os med i øvrigt, der kommer ned under det, som danske lønarbejdere har måttet tåle i den periode.

At danske arbejdere i større grad end andre landes arbejdere har ladet sig påtvinge krisepolitikken, understreges også af en kvar-

[Kurt Hansen]

talsrapport, som er kommet fra Sparekassen SDS. Her kan man læse, at industriens lønomkostninger i Danmark er faldet meget voldsomt i forhold til 13 øvrige industrilande. Fra oktober kvartal 1979 til juni kvartal 1980 er Danmarks industris lønomkostninger faldet med hele 12 pct. i prisen pr. produceret enhed i forhold til gennemsnittet inden for disse øvrige tretten lande.

Det skulle netop være sådan noget, der skulle få gang i hjulene ned under de andre lande i forhold til lønstigninger: prisen ned pr. produceret enhed. Men hvor er resultaterne af dette blevet af? Er der kommet flere i arbejde? Nej, der er bare sket det, at arbejdsløsheden fortsat er vokset med eksplosiv hast.

Derfor mener jeg, det er rimeligt her at bede arbejdsministeren om at komme med en forklaring på, hvor langt de danske lønninger skal ned i forhold til udlandet, for de virkninger, som arbejdsministeren og regeringen taler om på de første 3½ side af redegørelsen, rent faktisk sætter sig igennem. Hvor meget skal prisen pr. produceret enhed ned i Danmark i forhold til de øvrige lande, for disse virkninger begynder at melde sig? Eller sagt på en anden måde: hvor højt skal tempoet skrues op, og hvor meget kan tempoet tale?

Jeg synes, det er overordentlig vigtigt, at arbejdsministeren kommer herop og svarer på disse ting, for ellers er det bare at fortsætte ud ad den vej, som man hele tiden er kørt: ned med lønningerne, op med tempoet, ned med prisen pr. produceret enhed. Nu har vi oplevet, at der i hvert fald inden for en meget kort afgrænset periode er sket drastiske hævelser af industriens profitter i Danmark i forhold til profitniveauet i de lande, vi samhandler mest med. Skal vi have en lønsækning på 30 pct., hr. arbejdsminister? Skal den være på 40 pct.? Hvor meget skal den være på, for en af de virkninger, som arbejdsministeren taler om i sin redegørelse, rent faktisk sætter sig igennem?

Vi er modstandere af den politik, som ligger i redegørelsen. Vi er modstandere af den filosofi, der bygger på, at vi skal presse prisen pr. produceret enhed ned, at vi skal presse tempoet på arbejdspladserne op, og at vi skal presse lønnen ned i det hele taget.

Det er muligt, at det kan give nogle flere arbejdspladser, hvis vi kommer ned på denne

30-40 pct.s lønsækning, men hvad er der så tale om? Så er der tale om en udpræget grad af internationalt skruebrækkeri, hvor vi forsøger at eksportere den arbejdsløshed, der eksisterer i Danmark, til andre lande. For VS' vedkommende er det temmelig ligegyldigt, om det er en dansk arbejder, en tysk arbejder eller en svensk arbejder, der bliver arbejdsløs. Det, det drejer sig om for os, er at føre kampen imod det, der skaber arbejdsløsheden, på internationalt plan. Vi vil ikke være med til at opbygge en alliance med det danske borgerskab og dermed gå ned i løn og op i tempo, for at den krisepolitik, som arbejdsministeren sammen med sine forligspartier bygger på, kan komme igennem. Tværtimod vil vi gøre vores til at forhindre den.

Når jeg taler om, at det at eksportere arbejdsløsheden til lønarbejdere i andre lande er internationalt skruebrækkeri, er det, fordi der ikke er nogen tegn på, at der kommer muligheder for at afsætte flere produkter. I EF siger Kommissionseksperter, at forventningerne til en bedring hviler på et meget svagt grundlag. De siger videre, at der ikke er noget, der tyder på, at privatforbruget bliver hævet, at intet tyder på, at industri- og handelsinvesteringerne vil stige, og at intet tyder på, at regeringerne vil sætte flere penge af til offentlige arbejder foreløbig. Tværtimod eksisterer der en tendens til, at offentlige arbejder vil blive reduceret i stedet for at blive forøget. Det kan man læse noget mere om i Borsen fra den 14. maj i år; det er et koncentrat af en længere historie dér.

Når der nu ingen afsætningsmuligheder er ifølge disse Kommissionseksperter, vil jeg spørge arbejdsministeren, hvor han ser nogen afsætningsmuligheder på det internationale marked. Er der nogen, og hvordan vurderer ministeren de generelle muligheder for det? Det synes jeg kunne være interessant at høre. Hvis ministeren ikke ser øgede afsætningsmuligheder, mener han så, at det ville være muligt at mindske arbejdsløsheden her voldsomt uden at øge arbejdsløsheden i andre lande?

OD og ØD bliver hele tiden fremstillet som et middel, som et virkemiddel, et styringsinstrument, der skulle skabe større beskæftigelse, dels fordi, som det bliver fremhævet, at det ville betyde øget kapitaltilførsel, dels fordi man skulle tro – og det er der

[Kurt Hansen]

måske også nogen sandhed i – at lønarbejderne i hvert fald i en periode vil blive mere interesseret i produktionen, altså øge solidariteten med virksomhederne og orientere den bort fra deres kammerater, ikke mindst deres arbejdsløse kammerater.

Til det første, om kapitaltilforslen, er der det at sige: problemet er jo ikke, at der mangler kapital som sådan. Problemet er, at kapitalen kræver en forrentning på 19–20 pct. for at ville investere i industriproduktion i stedet for at gå i andre, mere spekulative investeringsretninger.

Det er nogle af de ting, hr. Hans Jørgen Jensen også var lidt inde på. Men han argumenterede med, at når der nu var denne snylterkapital – det var ikke det ord, hr. Hans Jørgen Jensen brugte, men det er det, jeg gerne vil bruge – når der nu er denne snylterkapital med sorte pantebreve og jordspekulationer og andre ting, f.eks. de guldrandede statspapirer, som hr. Hans Jørgen Jensens partifælle finansministeren udsteder til 18–19 pct. rente, når der nu er alle disse investeringsmuligheder overhovedet, så må vi have ØD. Ja men hvad med at gribe ind over for disse investeringsmuligheder? Hvad med at få denne snylterkapital stoppet? Det synes jeg ville være fint. Her stiller VS sig som regeringens samarbejdspartner, hvis man ønsker det. Vi stemmer gerne for forslag fra regeringen, der går i den retning. Men det er noget helt andet man vil.

Det andet var, at lønarbejderne skulle blive mere interesseret i produktionen, og det bliver også i redegørelsen brugt som argument for, at beskæftigelsen ville blive øget. Vi vil ikke benægte, at det er tilfældet på nogle virksomheder, men så sker denne beskæftigelsesudvidelse altså også på bekostning af andre arbejdere, enten herhjemme eller i udlandet. Altså en omfordeling af arbejdsledigheden til fordel for virksomhedernes større profitter. Faren for dette eksisterer klart, hvis det lykkes at få sådan en OD-ordning/ØD-ordning igennem, og derfor vil vi under alle omstændigheder gøre, hvad vi kan for at modsætte os sådanne ordninger.

Det, vi ønsker, er nogle reelle indgreb over for kapitalen, nogle indgreb over for arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet. Men det er der jo ikke tale om her.

En af socialdemokratiets og regeringens hovedbegrundelser for en OD-ordning er, at

lønarbejderne skal have del i overskuddet for at holde igen på lønningerne. Noget for noget, siger man. Hvis det holder stik, ville det reelt være et angreb på kapitalens profitmaksimering. Men hvad siger redegørelsen om kapitalens profitter? Ja, den siger gud hjælpe mig, at de er for små. Lad os tage et enkelt citat fra redegørelsen:

»Flere indtægter i erhvervslivet er en forudsætning for øget investeringsaktivitet, der er til fordel for alle, men som også forudsætter, at alle medvirker hertil.«

Altså: profitterne er for små. Der skal flere investeringer til. Overskuddet skal gøres større. Det holder ikke godt stik med, at man vil gribe ind over for profitmaksimeringen. Det er svindel, når redegørelsen på én gang taler om, at lønarbejderne skal have del i overskuddet, samtidig med at der skal sikres flere indtægter til erhvervslivet.

Jeg havde tænkt mig at sige noget mere, men jeg tror, jeg tager de sidste fire sider med ned igen.

Poul H. Møller (KrF):

Kristeligt folkeparti er enig med arbejdsministeren, når han i sin redegørelse om overskudsdeling for lønmodtagere omtaler, at den økonomiske krise, som jo også har hærget vort land i nogle år, og som bl. a. har medført et uhyggelig højt antal arbejdsløse, stiller store krav til befolkningens sammenhold og forståelse.

Det er også bl. a. rigtigt, at arbejdsmarkedets parter på få undtagelser nær har vist forståelse for vort lands økonomisk alvorlige situation og har vist tilbageholdenhed med hensyn til lønkrav under overenskomstforhandlingerne, således at vore erhvervs konkurrencemuligheder over for udlandet ikke yderligere forringedes.

Det skyldes vel også, at man har set sin egen interesse i at kunne regne med fortsat beskæftigelse på sin arbejdsplads.

Det er jo en kendsgerning, at vor konkurrenceevne over for udlandet i længere tid har været hæmmet bl. a. af for høje lønninger i forhold til vore konkurrenters, og det er derfor også kun glædeligt, at LO har indset, at det ikke bare er deres opgave at skaffe deres medlemmer stadig højere løn, men også at sikre dem mere varig beskæftigelse.

[Poul H. Møller]

Mange af vore erhverv kører på pumperne, mange ligger underdrejet og håber på at ride stormen af, men alligevel bukker mange under og må dreje nøglen om.

Regeringen har sammen med forligspartierne bevilget mange penge til vore industrier, hverv såvel som til vort landbrug for at hjælpe dem igennem krisen, og det er forudset, at denne hjælp vil være nødvendig endnu i nogle år.

Når arbejdsministeren herefter i sin redegørelse siger, at tiden nu er inde til, at folketinget drøfter, på hvilket grundlag ønsket om en medejendomsret baseret på en overskudsdeling kan gennemføres, føler jeg mig overbevist om, at tidspunktet ikke er netop lige nu, navnlig når der er tale om en obligatorisk ordning. For netop nu er der mange virksomheder, der absolut ikke giver overskud, og dette vil, når der jo her er tale om en solidarisk ordning, altså med en central fond, bevirke, at det overskud, der kan være på nogle virksomheder, svinder væsentligt ind, når det som i dag skal deles ud på mange virksomheder, der kører med alvorlige underskud.

Jeg vil gerne her anføre, at kristeligt folkeparti selv har et arbejdsprogram, der taler om en frivillig overskudsdeling, og en sådan ordning har man da også gennemført i en del virksomheder. Vi finder det ganske rimeligt, at en virksomhedsejer, der har haft et pænt overskud i et regnskabsår, deler en del af dette overskud med sine medarbejdere. Vi tror – personlig tror jeg også på og har set det i virksomheder – at det medvirker til et godt klima og en større interesse hos medarbejderne i sådanne virksomheder.

Tantieme og bonusordninger er jo ikke noget ukendt; det har virket herhjemme i mange år, men også sådanne ordninger har ganske klart været berørt af hele vor økonomiske krise.

Det er rigtigt, som også anført af arbejdsministeren, at OECD har peget på nødvendigheden af at indføre overskudsdeling som et middel til at opnå forståelse for den nødvendige indkomspolitik, men jeg må så spørge, om vi i realiteten ikke har opgivet at føre indkomspolitik. Når regeringen så taler om oprettelsen af en fælles fond, er vi tilbage, hvor ØD og en central fond toner frem, og så siger kristeligt folkeparti bestemt fra.

Der var jo en lille disput for mellem nogle af partierne om dette med ØD, og jeg har også selv mærket mig overskrifterne i dagens aviser, hvor bl. a. LO har lagt det ud, som om der nu er givet fri bane for indførelse af ØD og central fond. Det har jeg svært ved at forstå, for den frie bane har været lige fri siden det sidste mislykkede forsøg i 1979, og den har været fri hver eneste dag siden da til, at regeringen kunne fremsætte forslag om ØD med centralfonde. At det ikke er sket, tror jeg skyldes, at man har været klar over, at der ikke har været mulighed for at opnå et flertal herfor.

Men i det økonomiske forlig, som netop er indgået, synes jeg, at teksten er så ganske klar, fordi den jo netop taler om, at kristeligt folkeparti og centrum-demokraterne har betinget sig, at om regeringen fremsatte et sådant forslag, kan det ikke komme til at træde i kraft, altså få virkning i den forligsperiode, vi nu er indgået i. Naturligvis kan vi ikke, skønt vi er forligspartier med regeringen, forbyde regeringen at fremsætte et sådant forslag – det er der intet parti her i tinget der kan – men vi har betinget os, at dette ikke kom ud i praksis, så længe vor økonomiske aftale løber, og det synes jeg i og for sig ikke skulle kunne give grund til de helt store misforståelser.

Som jeg nævnte før, så vi klart i december 1979, at regeringen måtte tage dette forslag af bordet – der var ikke flertal for det – og jeg bemærkede også dengang, at alle de mange repræsentanter fra lønmodtagerorganisationer, der mødte frem i arbejdsmarkedsudvalget, alle gav klart udtryk for, at de ikke ønskede ØD med en central fond, men at det for dem alene drejede sig om kroner og ore, der skulle ned i lommen.

Arbejdsministeren henviser til den meget omtalte undersøgelse, der er foretaget af medarbejderne ved Institut for Statskundskab ved Århus Universitet om OD, og mener, at denne undersøgelse viser, at der er bred folkelig interesse for et forslag om obligatorisk deling af overskuddet. Denne konklusion vil jeg nøjes med at kalde mildt overdrevet, hvorimod forfatterne af denne afhandling efter min mening slet ikke har dækning for deres konklusion, der jo går på, at der er et flertal i befolkningen for indførelse af overskudsdeling. F. eks. ses det i bogens tabel I. Det viser, at spørgsmålet om, hvor-

[Poul H. Møller]

vidt der bør indføres en form for overskudsdeling i private virksomheder, er besvaret med et ja af 40 pct. af de adspurgte – og heriblandt er, som det også er blevet nævnt tidligere af en anden ordfører, 13–15–17–19-årige – 25 pct. har sagt nej, medens de resterende 35 pct. ingen mening har haft om dette.

Det er en klar manipulation, når forfatterne kalder disse 40 pct. for et flertal i befolkningen. På s. 47 konkluderer man, at undersøgelsen viser, at et flertal blandt dem, der har en mening, er enige om indførelse af OD, og så ser man altså bort fra alle de andre. På s. 48 anføres, at hele befolkningen – og dette er altså stadig væk kun de 40 pct. – ønsker obligatorisk overskudsdeling. Hvis dette havde været en statsvidenskabelig eksamensopgave, tror jeg bestemt, den var blevet kasseret.

Som nævnt er kristeligt folkeparti absolut ikke fremmed for en ordning med overskudsdeling, vel at mærke når det sker på en frivillig basis, og vi er meget indstillet på fremover at drøfte, hvilke muligheder der vil være, og hvilken form man kan finde frem til ved en overskudsdeling.

Det bør nok tilføjes, at virksomhederne nok ville blive mere motiverede for en sådan ordning, når man får lettet på erhvervenes skattebyrde, får ændret ved arveafgiften f. eks. med hensyn til generationsskifte og lignende lettelser. Sådanne ting vil utvivlsomt stimulere mange virksomheder til at indgå en aftale med medarbejderne om en andel af et eventuelt overskud; men som sagt på frivillighedens basis.

Alfred Hansen (DR):

Der er som bekendt atter skabt politisk røre omkring en eventuel lovgivning vedrørende ØD eller overskudsdeling, medindflydelse og en central fond.

Samtlige meningsmålinger om dette emne gennem flere år har hver gang givet som resultat, at der i befolkningen er en massiv modstand mod en lovgivning om ØD med en central fond. Denne modstand har naturligvis gang på gang fremkaldt panik hos lederne i socialdemokratiet og LO. Hver gang har de undskyldt sig med, at modstanden skyldtes uvidenhed, hvilket naturligvis måtte medføre, at der blev husstandsomtelt en publikation om socialdemokratiets og LOs

ØD-model. Dette reklamefremstød medførte ikke større sympati i befolkningen for den centrale fond, nærmere tværtimod. Panikken tog derfor til i omfang og styrke hos socialdemokratiet og LO, og LO vedtog bl. a. at spendere omkring 90.000 kr. på en undersøgelse af befolkningens holdning til overskudsdeling. I en konklusion af denne undersøgelse siger arbejdsministeren i LO-Bladet den 15. april:

»Nu må der også være politisk flertal for overskudsdeling.«

Ministeren har dermed sagt, at nu så det ud til, at der var det i befolkningen, og så måtte der også være det politisk. Det kan ministeren måske nok have ret i, men hvilken form for overskudsdeling, hr. minister? Det er i hvert fald ikke den form og den model, som socialdemokratiet og LO har lanceret; det har vi fået klart bevis for ved debatten i dag.

I forbindelse med debatten om overskudsdeling er ofte, måske nok lidt vittigt, blevet stillet spørgsmål om en *eventuel* overskudsdeling, men tanken er ikke helt ligegyldig i denne forbindelse. Det tyder da også på, at ministerens kollega socialministeren er betydelig mere realistisk i sin vurdering end arbejdsministeren. Socialminister Ritt Bjerregaard har således sagt til Jyllands-Posten bl. a.:

»Derfor forestiller jeg mig, at videreudviklingen skal bygge på ØD i en eller flere forskellige former med medejendomsret, medaktivitet, medansvar og medrisiko.

Det springende punkt i den diskussion er jo medrisikoen. Jeg tror, det er nødvendigt, at man har den, for ellers bliver medansvaret og medindflydelsen lidt gratis og uforpligtende.«

Jeg vil gerne spørge arbejdsministeren, om han er enig med socialministeren i, at man også i denne forbindelse må diskutere medrisiko.

Det er da typisk for socialdemokratiet, at netop den krise i vort samfund, som de selv har hovedansvaret for, skal benyttes som løftestang for en lovgivning vedrørende partiets mærkesager som f. eks. ØD-modellen, og et af hovedargumenterne for socialdemokratiets ØD-model har jo netop været – i hvert fald officielt – at man derved kunne tilføre det hårdt betrængte erhvervsliv risikovillig kapital. Hverken erhvervslivet eller den enkelte

[Alfred Hansen]

lønmodtager for den sags skyld har dog nogen sinde stillet krav om den form for hjælp. Reelt er baggrunden for ØD-forslaget da også en anden, nemlig et socialdemokratisk ønske om styring og kontrol, et yderligere skridt i retning af et ufrit erhvervsliv. Og dertil kommer et ønske fra LOs ledelse om at få rådighed over kapital, som skal kunne tilfredsstille deres styringsdille.

Naturligvis kan en statslig ØD-ordning med central fond hverken løse vort arbejdsløshedsproblem eller forbedre vores betalingsbalance. Der er ingen tvivl om, at lønmodtagerne generelt ikke er nævneværdig interesseret i at få stillet et eller andet mere eller mindre usikkert overskud i udsigt i en fjern fremtid. Det er jo nu, lønmodtagerne har behov for at få deres lønandel udbetalt; det er nu, lønmodtagerne mærker de stigende huslejer, de større skatter, de flere transportudgifter og de stigende fødevarerpriser, som lægger fuldt og helt beslag på lønindtægterne. Og dertil kommer, at lønmodtagerne udmærket ved, at de ingen reel indflydelse får på administrationen af disse kapitalkoncentrationer.

Hvis det mod alle forventninger alligevel skulle lykkes regeringen at få presset en statslig ØD-ordning ned over lønmodtagerne, så risikerer de samme lønmodtagere, at de frie overenskomstforhandlinger bliver en illusion, idet en indkomspolitik med et statsligt løndiktat vil kunne »legaliseres« med en henvisning til, at hvis der bliver overskud i virksomhederne, er lønmodtagerne jo gennem ØD og overskudsdeling sikret deres andel. Denne skjulte hensigt burde efter min mening være tilstrækkelig begrundelse for lønmodtagerne for at afvise den.

Retsforbundet er fortsat tilhænger af, at arbejdsmarkedets parter suverænt fastlægger de faglige og økonomiske forhold, der skal gælde parterne imellem. Retsforbundet er positivt over for tanken om overskudsdeling og medarbejderindflydelse, men vi vil på det bestemteste afvise, at det skal være et folketingsanliggende. Spørgsmålet må afklares af arbejdsmarkedets parter og/eller i de enkelte virksomheder.

Hvis regeringen mener det alvorligt, når den påstår, at den vil hjælpe erhvervslivet, burde den efter retsforbundets mening vise det i praksis, bl.a. ved ikke at true virksomhederne med en obligatorisk overskudsde-

ling, som har det eneste helt sikre til følge, at de frivillige investorer, som erhvervslivet så hårdt har brug for, vil være mere tilbageholdende med investeringer. Lønmodtagernes indefrosne dyrtidsportioner og Lønmodtagernes Dyrtidsfonds administration af disse midler er jo et illustrerende eksempel på, hvad der venter lønmodtagerne med en eventuel ØD-fond.

Ministeren siger i sin redegørelse – jeg citerer fra fortrykket, sp. 11211–:

»Ud over som skatteydere at bidrage til erhvervslivets udvikling har lønmodtagerne gennem de senere års indkomspolitiske lovgivning været stærkt medvirkende til den skete forbedring af konkurrenceevnen.«

Her siger ministeren jo netop, at når lønmodtagerne har været tilbageholdende, når de har været underkastet en statslig indkomspolitik, har de dermed været medvirkende til at forbedre konkurrenceevnen, og så må vi have ØD igennem. Ministeren og regeringen vil altså legalisere en fortsættelse af den statslige indkomspolitik med et statsligt løndiktat gennem vedtagelse af en ØD-ordning. Ministeren siger videre, at når alle lønmodtagere må være med til at løse den økonomiske krise, er det rimeligt, at de også er omfattet af overskudsdelingsordningen. Jeg vil gerne spørge ministeren, om det, han mener med denne passus i sin redegørelse, er møntet på den sidste overenskomstforhandling, og om ministeren tænker på tilbageholdenheden hos lønmodtagerne ved de aftaler, der heldigvis denne gang fik lov til at blive afviklet i frivillighed. Eller er det de tre foregående folketingsindgreb i de såkaldt frie overenskomstforhandlinger?

Er det ikke også sådan, hr. minister, at hvis man fortsat fra lønmodtagerne skal tage yderligere midler over skatterne og fordele dem til erhvervslivet, så vil det i sig selv berette til et krav om medindflydelse og overskudsdeling? Sagt på en anden måde: hvis ikke man for skatteydermidler subsidierer det danske erhvervsliv, var der så så stort behov for denne ØD- og overskudsdelingsmodel, som regeringen og socialdemokratiet har præsenteret?

I den aftale, som er afsluttet mellem de fire forligspartier, og som har været genstand for nogen drøftelse i dag, har vi jo nu fået slået fast, at der i og for sig godt i denne forligsperiode må vedtages en lov om ØD. Jeg

[Alfred Hansen]

vil derfor gerne spørge hr. Arne Melchior eller ministeren – jeg går ud fra, at samarbejdet mellem de to er så frugtbart, at hvis ikke hr. Arne Melchior er til stede til at svare på det, vil ministeren gøre det – om ikke man ved en eventuel vedtagelse af en overskudsdeling, inden forligsperioden er afsluttet, vil have fået indflydelse på de frivillige investeringer i erhvervslivet. Er det ikke sådan, at hvis man, inden forligsperioden er udløbet, i folketinget vedtager en overskudsdeling som her skitseret, vil det med det samme have indflydelse på de frivillige investeringer i erhvervslivet på den måde, at de frivillige investeringer i erhvervslivet vil blive mindre, fordi udsigten til et nogenlunde rimeligt afkast er formindsket?

Til sidst har jeg et par kommentarer til socialdemokratiets ordfører, hr. Hans Jørgen Jensen. Det var jo med en vældig vægt, hr. Hans Jørgen Jensen anbefalede ØD-forslaget, og hr. Hans Jørgen Jensen henviste til, at man jo i en årrække havde gjort det mere lukrativt at indskyde og investere kapital i jord, statsobligationer, almindelige obligationer og andre guldrandede papirer. Jeg vil gerne spørge hr. Hans Jørgen Jensen: hvad har socialdemokratiet gjort politisk for at formindske lysten til at investere passivt i f. eks. jord? Når man i aviser for halvandet år siden kunne læse, at erhvervslivet i stadig stigende omfang investerede deres kapital i jord, og man for ca. et halvt år siden kunne læse forskellige steder, at nu var erhvervslivet begyndt at investere kapital i statsobligationer, har man selvfølgelig manglet disse penge i erhvervsvirksomhederne, i erhvervslivet. Men hvad har socialdemokratiet gjort for at formindske lysten til disse passive investeringer?

Retsforbundet har haft 3 forslag til behandling de sidste 4 år vedrørende en jordreform, som skulle formindske lysten til kapitalflugt til jord og andre passive investeringer. Socialdemokratiet er gået imod disse 3 forslag.

Forleden stillede retsforbundet forslag om at beskutte kursgevinster, bag hvilke der jo ingen produktion ligger. Hvem stemte imod? Måske ikke som nogen overraskelse for retsforbundet, men til stor skuffelse for os: det gjorde socialdemokratiet. Hvad er hr. Hans Jørgen Jensens begrundelse for, at socialdemokratiet har opført sig sådan på dette om-

råde, hvor man måske netop skulle starte med en eller anden form for ØD-ordning, for de værdistigninger, der fremkaldes i form af værdistigninger på jorden, er jo ikke fremkaldt af den enkelte. Det er i kraft af samfundets udvikling og samfundets vækst, at disse værdier er opstået, og de burde naturligvis også tilfalde samfundet. Derved ville man også få kanaliseret penge på en naturlig måde hen til det hårdt betrængte erhvervsliv.

Jeg vil foreslå hr. Hans Jørgen Jensen og hans parti, at man tager fat på dette område, før man går i gang med dette meget tvivlsomme projekt, som socialdemokratiet kalder ØD og overskudsmodellen.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Skønt jeg med de korte bemærkninger tidligere på eftermiddagen føler, at jeg har redegjort helt klart for forståelsen af spærrebommen for dette projekts gennemførelse i indeværende valgperiode, føler jeg trang til, inden arbejdsministeren får ordet, yderligere at tillægge følgende: skulle det utænkelige ske, at regeringen fik flertal for OD eller andre punkter nævnt på side 13 i forliget i indeværende folketings virkeperiode, kan det altså ikke få virkning før efter forligsperiodens udløb. Så kommer der altså et folketingsvalg imellem, og ikke mindst heri består spærrebommen, for så vil befolkningen jo få lejlighed til at tage stilling til, om den fortsat ønsker et folketing, der har flertal for en sådan ordning. Og bliver der det i befolkningen, ja, så skal den da sandelig også havde den. Men det er for CD rigelig spærrebom over for dette forhold.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Når man har afgivet en redegørelse til folketinget om et så vigtigt emne, burde man som minister efter at have overværet en debat, der nu har varet i knap 3 timer, i det mindste kunne starte med at takke ordførerne. Det vil jeg da også gerne gøre. Det er måske bare lidt svært at finde ud af, hvad man egentlig skal takke dem for, for det, der har været regeringens hensigt med denne dags drøftelse, har jo ikke været at lægge op til det partipolitiske drilleri og spillægteri, som vi jo får rig mulighed for at udfolde vore talenter på i de kommende 2 uger. Når

[Arbejdsministeren]

regeringen har lagt op til drøftelsen her i dag, er det faktisk for at få at vide, hvor partierne står med hensyn til spørgsmålet om demokratisering af ejendomsretten i det danske samfund. Så er det for at få en debat i gang. Så er det for at komme videre. Så er det for at sige til befolkningen, at den ved, hvor regeringen står, hvor socialdemokratiet står, men nu er det af interesse for den at få at vide og for regeringen at få konstateret, om der kan skabes fremskridt i det folketing, der sidder på nuværende tidspunkt. Og set ud fra den forhåbning og den bestræbelse må jeg nok sige, at debatten i dag har været en lille smule skuffende.

Jeg skal dog ikke frakende debatten interessante oplysninger. Jeg forstod, at hr. Ninn-Hansen ved folketingets afslutningsdebat, den storpolitiske debat, som jeg forstår skal finde sted den 3. juni, ønsker at foreslå en dagsorden – og den glæder jeg mig da meget til at drøfte med hr. Ninn-Hansen – om indførelse af obligatorisk overskudsdeling uden fællesfond. Det er da en interessant oplysning, at det konservative folkeparti har bevæget sig så langt, da jeg selvfølgelig går ud fra, at det ikke bare er ment som et drilleri over for det radikale venstre, men som en positiv bestræbelse på at få gennemført den obligatoriske overskudsdeling.

Så vil jeg i øvrigt gerne sige til hr. Hans Jørgen Jensen, at jeg er 100 pct. enig med ham i, at medejendomsret baseret på overskudsdeling er et naturligt led i en historisk demokratiseringsproces på arbejdsmarkedet, som har givet lønmodtagerne en stadig større indflydelse på deres egen arbejdsituation. Jeg vil også gerne lægge til, at der er jo et klart fortillfælde for, at det danske samfund netop i krisituationer, netop i perioder præget af økonomisk krise, gennem store reformer, gennem ændringer i vort samfundssystem, har haft evne til at overvinde krisen på en konstruktiv måde. Ser vi blot 100 år tilbage, ja, så overvandt vi den daværende økonomiske krise gennem en ejendomsretsreform, i øvrigt gennemført af en progressiv liberal bevægelse, som dengang sagde, at det, der er brug for, er en ændring af ejendomsretten til produktionsmidlerne, og som gennemførte den næsten revolutionære ændring i produktionsvilkårene i landbruget, som andelsbevægelsen var udtryk for.

Man kan selvfølgelig som hr. Ninn-Hansen sige, at al forandring er af det onde, navnlig i krisituationer, og selvfølgelig kan det være, at dansk landbrug havde været i en bedre situation i dag, hvis vi havde bevaret herregårdsmejerierne og aldrig havde fået alle disse ubehagelige andelsmejerier og alle disse ændringer og udviklingstendenser, der har været, men regeringen er af den opfattelse, at det netop i en krisetid kan være rigtigt at overveje nye skridt, nye reformer, som kan ændre samfundet, sådan at det bedre er i stand til at klare sine problemer.

Jeg vil gerne takke hr. Fogh Rasmussen, som i det mindste forsøgte at tage en drøftelse af problemstillingen – han var vistnok den eneste repræsentant for et af de større borgerlige partier, som tog en rent faktisk drøftelse af problemstillingen – og sige til ham, at når regeringen ser overskudsdeling i sammenhæng med en genopretning af den økonomiske situation, hvor lønmodtagerne skal yde et særligt bidrag, er det ikke for at give lønmodtagerne noget til gengæld, det er ikke for, om jeg så må sige, at konstruere en gulerod, som en af deltagerne i debatten i dag sagde, men så er det, fordi, som fru Lilli Gyldenkilde rigtigt sagde, at hvis ikke overskudsdeling og medejendomsret bliver et element i krisepolitikken, så fører den blot til ny ulighed, ny skævhed i formuedannelsen, ny skævhed i kapitalens fordeling i det danske samfund. Og derudover er der det synspunkt, som for os er afgørende, at når vi siger – og her forstår jeg at vi er enige med partiet venstre – at det er vigtigt at styrke virksomhedernes indtjeningssevne, så mener vi samtidig, at det er vigtigt at sikre sig, at pengene bliver i virksomhederne, at de bliver brugt til investeringer, til at sikre arbejdspladser og til at skabe nye arbejdspladser for. Man kunne måske lidt slagordsagtigt sige, at lønmodtagerkapitalen flytter i hvert fald ikke derhen, hvor hr. Lawaetz mente at alle driftige danskere ville flytte hen, hvis overskudsdelingen blev gennemført herhjemme, nemlig til Solkysten, til Schweiz, eller hvor det nu er, driftige mennesker, der kan lide at se erhvervsliv udvikle sig, især føler sig tilskyndet til at slå sig ned. Lønmodtagerkapitalen i virksomhedsfonden i virksomhederne vil være optaget af én ting, tror jeg, nemlig at deres virksomheder skal udvikle sig.

[Arbejdsministeren]

Til hr. Ninn-Hansen kan jeg desværre ikke rette den samme tak, som til hr. Fogh Rasmussen. Jeg tror, jeg tog meget fyldige noter fra hr. Ninn-Hansens indlæg, men der var vist ikke en eneste bestræbelse på at få en drøftelse i gang på tværs af de politiske skel om den sag, der faktisk optager erhvervslivet meget, nemlig spørgsmålet om en demokratisering af erhvervslivet, gennemførelsen af en overskudsdelingsordning.

Hr. Lawaetz gør sig skyldig i den misforståelse, som ofte præger den offentlige debat om overskudsdeling, idet hr. Lawaetz siger, at lønmodtagerkapitalen jo ikke løber den samme risiko som anden kapital i samfundet. Dertil vil jeg gerne sige, at de penge, som lønmodtagerne får, og som bliver deres ejendomsret i deres egne virksomheder i de virksomhedsfonde, der opbygges, eller gennem fællesfonden, er selvfølgelig lige så risikovillige som al anden ejerkapital i erhvervslivet. Det vil sige, at går virksomheden ned, og der er penge placeret i en virksomhedsfond ejet af lønmodtagerne, går denne ejerkapital selvfølgelig tabt på lige fod med den øvrige ejerkapital i virksomheden.

Så forstod jeg, at fru Lilli Gyldenkilde mente, at regeringen i kraft af det økonomiske forlig med forligspartierne havde solgt ud til forligspartierne. Jeg forstod på en række borgerlige ordførere, at de borgerlige ordførere mente, at det var forligspartierne, der havde solgt ud til regeringen. Kendsgerningen er, som det jo nu også ganske tydeligt er fremgået af debatten, at spørgsmålet vedrørende overskudsdeling er der ikke enighed om mellem de fire partier, og enhver har selvfølgelig mulighed for at forfægte sine synspunkter her i folketinget. Men vi vil da gerne prøve også at overbevise forligspartier, vi ikke er enige med, om disse ting, sådan at vi kan komme videre.

Så har jeg forstået socialistisk folkepartis strategi for dannelsen af økonomisk demokrati i det danske samfund på følgende måde: for det første, at det skal tage meget, meget lang tid. Jo flere årtier, det kan tage, jo bedre er det. Meget, meget, meget lang tid. Hvis man kunne få en klar erklæring fra regeringen om, at der ikke ville ske fremskridt i dette århundrede, ville man i sig selv i socialistisk folkeparti betragte dette som en positiv tilkendegivelse.

For det andet, at det er vigtigt, at lønmodtagerne, inden man overhovedet kommer i gang med at demokratisere ejendomsretten, forlods er sikret vetoret over for alle vigtige beslutninger i virksomhederne. Det er jo en smuk tanke i hvert fald. Det ene var en meget langsigtet tanke, men dette er i hvert fald en meget smuk tanke, og dertil er der vel kun at sige: tror fru Lilli Gyldenkilde virkelig, det er muligt at sikre lønmodtagerne en så afgørende indflydelse i virksomhederne uden det fundament, der ligger i en ejendomsretsreform? Jeg tror det personlig ikke. Fru Lilli Gyldenkilde burde have holdt sig til det citat fra socialdemokratiets arbejdsprogram, som hun fuldstændig korrekt og meget smukt læste op her fra talerstolen, og hvori der tales om en øget indflydelse for de ansatte, hvori der tales om et øget hensyn til miljøet selv i krisetider. Det skulle man holde sig til. Det er ikke lette mål at realisere, men det er realistiske mål. De kan gennemføres i praksis. De kan skabe forhåbninger, hvori man målsætning om, at man end ikke vil tale om demokratisering af ejendomsretten, før lønmodtagerne har fået den uindskrænkede vetoret over for alle vigtige beslutninger i virksomhederne, i realiteten blokerer et fortsat fremskridt.

Så forstod jeg også, at borgerlige partier end ikke måtte blande sig i diskussionen om overskudsdeling og demokratisering af ejendomsretten. Se tilbage på historien! Er en lang række af de fremskridt, der er skabt i samfundet, og som også fru Lilli Gyldenkilde er glad for, ikke netop skabt i samarbejde mellem borgerlige partier og partier med rod i arbejderbevægelsen?

Så vil jeg sige til fru Lone Dybkjær, som var meget vred over den socialdemokratiske ordførers indlæg, at vi, socialdemokratiet – det er måske ulykkelig kærlighed – aldrig opgiver forhåbningen til det radikale venstre og da slet ikke i dette spørgsmål, hvor der på afgørende punkter er grundlæggende overensstemmelse og på ét punkt – indrømmet – uenighed, men der er på afgørende punkter i både sigtet og principperne for opbygningen af ordningen en enighed, som jeg mener at vi simpelt hen er forpligtet til under en eller anden form at drøfte med hinanden for at se, hvordan vi kan videreudvikle den.

Hr. Arne Melchior sagde, tror jeg, jeg har skrevet det ned, at det var en provokation

[Arbejdsministeren]

fra regeringens side, at det var et spark fra regeringens side, at vi nu kom med denne redegørelse til forligspartierne. Jeg er ulykkelig over, at hr. Arne Melchior har opfattet det sådan. Jeg vil gerne gøre hr. Arne Melchior opmærksom på, at denne redegørelse blev bebudet i statsministerens åbningstale i oktober. Dengang var det ikke noget spark i forhold til andre politiske partier. Så sent som i februar måned diskuterede vi det radikale venstres medejeforslag. Dengang roste hr. Arne Melchior regeringen for, at den ville komme med en redegørelse. Hvordan kan det så i maj måned – bortset fra den almindelige stigning i den parlamentariske temperatur, som uværgerlig altid indfinder sig ved folketingsårets slutning – pludselig blive til en provokation og et spark? Vi har netop hele tiden sagt, at vi ville prøve gennem en redegørelsesdebat at finde ud af de muligheder, der var i folketinget, og vi har da også loyalt orienteret forligspartierne, inden vi fremsatte redegørelsen. Jeg mener ikke, at der i én eneste formulering – hr. Arne Melchior nævnte vist heller ingen – er nogen provokation i forhold til forligspartierne i denne redegørelse. Det er faktisk et seriøst, velment forsøg på at finde ud af, om der overhovedet er mulighed for at komme videre i det danske folketing.

Man kan godt være tilbøjelig til at blive pessimistisk, når man har fulgt sådan en debat, for der har jo ikke ligefrem været overskud af god vilje i dag. Men er vi ikke næsten forpligtet, uanset alle taktiske hensyn, uanset alle disse partipolitiske spilfægtier, til alligevel at tænke en lille smule også på de mere langsigtede ting og prøve på trods af meningsforskelle at se, om vi kan finde grundlæggende enighed?

Jeg har ikke mange bemærkninger til hr. Kurt Hansens økonomiske filosofi. Jeg tror også, det ville sprænge rammerne for denne debat. Hr. Kurt Hansen har ganske ret i, at man ikke kan løse den nuværende økonomiske krise gennem en kollektiv dramatisk kontinuerlig sænkning af reallønnen i alle lande på én gang. Det er indlysende rigtigt. Omvendt kan man heller ikke løse krisen ad den vej, som hr. Kurt Hansen foreslår: jo mere lønnen bliver sat i vejret, og jo mindre tempoet og effektiviteten er i erhvervslivet, jo bedre er lønmodtagerne stillet. Det er næsten en endnu mere absurd påstand. Og da stort

set hele hr. Kurt Hansens indlæg bevægede sig på dette abstraktionsniveau, vil jeg undlade yderligere at kommentere det.

Jeg vil slutte af med at sige, at jeg tror trods alt – selv om man måske kan være, som jeg sagde det før, lidt mismodig over enkelte indlæg – at der stadig både i befolkningen og her i folketinget er en interesse for under en eller anden form at komme videre med denne sag. Det, jeg prøvede at sige til LO Bladet – det er et svar til hr. Alfred Hansen – var, at nu må det være den politiske kunst at omsætte denne interesse for nogle principielle reformer, der er i befolkningen, til noget politisk brugbart i folketinget, og det indbyder regeringen, som det også fremgår af redegørelsen, alle politiske partier til at medvirke til.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop, er arbejdsministerens mismodighed, som jeg godt forstår, og jeg er på en vis måde lige så bedrøvet selv, men jeg synes nu altså ikke, at bedrøvelsen skal strække derud, hvor ministeren tilsyneladende svarer uden at have hørt efter og uden at have forstået, hvad jeg sagde.

Jeg vil godt have lov til at erindre om, hvad jeg allerede har sagt i den debat, vi har haft her, for at få afklaret, hvad der lå i dette forlig. Jeg var rent faktisk den første, der konstaterede, hvad der lå i det. Jeg ridsede op, at jeg egentlig synes, det var lidt kedeligt at skulle stå her og diskutere dette, for nu var der jo indgået noget, der lignede et forlig, og så sagde jeg, at socialdemokratiet havde solgt retten til at sætte en lov om overskudsdeling i gang, i den tid forliget mellem socialdemokratiet, kristeligt folkeparti, CD og RV løber.

Og det mener jeg vi har fået konstateret, hr. minister, var præcist, så jeg må jo have kunnet læse det dokument.

En anden ting: ministeren siger, at socialistisk folkeparti har stillet en lang række krav om vetoret på ditten, datten og dutten. Her vil jeg også gerne have lov til at citere. Det, jeg sagde, var:

»Tiden må være inde til, at vi begynder at tale om vetoret til de ansattes valgte repræsentanter.«

Og det er jo noget ganske andet end at kræve vetoret i alle spørgsmål. Tiden må væ-

[Lilli Gyldenkilde]

re inde til, at vi begynder at tale om det. Det er citeret fra min tale, hr. minister.

Jeg synes, det må være rimeligt, at man drager nogle ting frem, man gerne vil have med i drøftelserne.

Det sidste, ministeren konstaterede, var, at jeg nærmest sagde noget i retning af, at de borgerlige overhovedet ikke må blande sig i det her. Det var nu ikke mig, det var nærmest de radikale, som sagde noget i retning af, at dette slet ikke kan betale sig, så vi behøver slet ikke at diskutere videre. Naturligvis skal vi da diskutere disse ting, men jeg konstaterede til sidst i min tale, at der findes ikke noget flertal med udgangspunkt i den redegørelse, der er kommet; og med udgangspunkt i, hvordan socialistisk folkeparti forestiller sig at sådan en reform skal se ud, findes der ikke noget flertal. Jeg kan kun konstatere, at vi i denne sag tilsyneladende kun kan blive enige – og det er jo ikke engang sikkert, men som det ser ud nu – blive enige med socialdemokratiet, og det er ud fra nogle helt klare tilkendegivelser, der er kommet gang på gang fra det radikale venstres side. Jeg havde fornøjelsen at være i radioen sammen med fru Lone Dybkjær, som sagde på et tidspunkt – det ved hr. Hans Jørgen Jensen: vi vil ikke være med til noget, der blot indeholder kimen til en solidarisk fond. Så mener jeg, at tingene er sagt, og ud fra det må jeg naturligvis konstatere, eftersom både socialdemokratiet og vi i SF ønsker en solidarisk fond, at så findes der altså ikke noget flertal for det. Det var det, jeg konstaterede i det sidste, jeg sagde.

Jeg har lyst til at sige, at de borgerlige partiers ordførere har talt meget om nytænkning, og jeg kiggede med spændt forventning på den unge hr. Fogh Rasmussen, for jeg tænkte: nå, nu kommer der så nok noget nyt. Det gjorde der desværre ikke. Der er ingen form for nytænkning i at foreslå at dele overskud og lave folkeaktier, eller hvad det, man skal, nu hedder, og når man sammenligner det med, hvad man ellers kommer med af forslag, så er det noget med, at lønarbejderne skal gå ned i løn, vi skal spare mere på de offentlige udgifter, vi skal føre en strammere politik. Er det nytænkning? Det minder mig ærlig talt om en stor flok Don Quijoter.

Arne Melchior (CD):

Et par replikker til arbejdsministeren, som syntes, at det var en hård bemærkning og en provokation.

Ja, det var det, men ministeren skal erindre sig, hvad jeg sagde om det. Jeg sagde udtrykkelig, at vi opfattede det som en provokation i lyset af, at den industripolitiske redegørelse, som er givet næsten samtidig med denne redegørelse, bliver der ikke tid til og har der ikke været krav fra regeringens side om at få drøftet i denne samling, skønt der her er mange praktiske ting, der trænger sig meget hårdt på. Derimod vidste ministeren og regeringen udmærket, at debatten om denne redegørelse, som altså har været en fuld drægtighedsperiode om at blive til uden at indeholde noget nyt, ikke i dag kunne vise nogen mulig vej frem. Det kunne ikke vente til oktober, men den meget vigtige og påtrængende industripolitiske redegørelse kan godt ligge til oktober. Vi betragter det, ja, som en provokation, når det ikke har været muligt fra oktober til den 14. maj at fremlægge denne redegørelse, at sætte den på dagsordenen i den situation, vi i øvrigt har i dansk politik og økonomi. Det synes jeg er en provokation.

I øvrigt skal ministeren ikke være så nærtagende. Vi har jo vist god vilje. Vi har jo fremsat et OD-forslag – hvad kaldte ministeren det for halvandet år siden: en forkølet bonusordning. Det må man gerne sige, o.k., det er måske morsommere end »provokation«, men det var dog en hård afvisning af et forslag, som var et OD-forslag, medens ministerens redegørelse, som jeg påviste det, ikke drejer sig principielt og hovedsageligt om OD, men om en omfordeling af ejendomsretten i dette land. Altså man sejler under falsk flag.

Med hensyn til OD-ordninger er den gode vilje til stede også hos os. Når det drejer sig om at omfordele ejendomsretten på nuværende tidspunkt, så hjælper selv henvisningen til det 18. og 19. århundredes herregårde ikke. Den omstændighed, at man på et vist tidspunkt gjorde nødvendige fremskridt, er ikke noget bevis i sig selv på, at man på et andet tidspunkt skal foretage en nødvendig udvikling. Den gode vilje er til stede, også til at tænke langsigtet, men ikke til at maltraktere nogle gode intentioner. Det er ikke rigtigt, at man i krisetider laver dybtgående reformer. Jeg ser, at ministeren nikker bejaende

[Arne Melchior]

til, at det skulle være rigtigt. Det er det ikke. Når visse gennemgribende reformer som f. eks. socialreformen blev gennemført i en krisetid, så er det, fordi den blev udtænkt, planlagt og forberedt i en opgangsperiode. Derfor rammer det sådan, og krisetider skal såvel som gode tider være tider, hvor man kan overveje fremtiden. Det ville være dumt at lade være med det.

Men alle vidtgående nye ting har en indbygget risiko i sig, og det har dette her også. Der er forskellig opfattelse af graden og omfanget, men der er en stor risiko. Jeg vil gerne tage risici, men når jeg tager dem på andres vegne, eventuelt på et helt samfunds vegne, så vil jeg gerne have et sikkerhedsnet under – det vil gode konjunkturer være – til at kunne opfange fejl ved en ordning, så den kan rettes, inden den har lavet alt for stor skade. Når vi derimod balancerer ude på en yderkant under en lavkonjunktur, er jeg ikke beredt til på vore vælgeres, på vore borgeres og på egne vegne at løbe en sådan risiko. Derfor er det historieforfalskning at hævde, at man kan klare kriser ved at løbe store risici.

Lawaetz (FP):

Debatten var en overgang ved at løbe af sporet, så det blev en diskussion om, hvordan man skal forstå forligsaftalen. Jeg vil godt vende tilbage til emnet. Det er muligt, at arbejdsministeren er lidt skuffet over dagens debat, da han jo så pænt siger, at det var et seriøst forsøg på at få en saglig debat i gang. At det måske ikke har været interessant nok, ses af, at venstre og konservative ikke benytter deres anden runde, og jeg vil heller ikke gøre snakken lang.

Jeg vil rette et par misfortolkninger, som arbejdsministeren gjorde sig skyldig i.

Jeg talte netop om, at medarbejderne, lønmodtagerne skulle forstå, at det drejede sig om risikovillig kapital, at det altså var mere risikabelt at gå ind i den kære fællesfond, end det var at sætte pengene i banken eller i nogle statsobligationer. Der har vi misforstået hinanden – en af os i hvert fald.

Når jeg talte om, at folk flyttede, så var det ikke medarbejderpenge, de flyttede. Nej, nej. Jeg taler desværre af og til med energiske unge mennesker, der har løst billet til Amerika og Australien, fordi de ser større

muligheder dér, hvor de kan få lov at bruge deres dygtighed og tjene nogle penge; de er skuffede over det, der sker i Danmark. Det er dem, der flytter. Den anden kategori er den midaldrende mand, der er blevet træt af slæberiet og siger: jeg tager resten af pengene med mig ned til Solkysten. Det var det, jeg mente.

Man har her vel egentlig kun ændret navnet på hele foretagendet, og det bekræftes af, at LO-økonom Poul Nyrup Rasmussen siger i Opinion nr. 2, 1981:

»En start på ØD, hvis man får gennemført en obligatorisk og solidarisk ordning for overskudsdeling.«

Det er altså fuldstændig ligegyldigt, hvilket navn vi giver det. Målet står uforandret forude.

Når man betragter begrebet virksomhedsfonde, giver det heller ingen beroligelse, for der står, at den virkelige ejer af virksomhedsfonde er fællesfonden, og der står én ting mere, nemlig at halvdelen af overskuddet fra virksomhedsfondene tilfalder fællesfonden.

Hvis der er kommet noget positivt ud af debatten i dag, er det, set med mine øjne og set med mange andres øjne, at arbejdsministeren og socialdemokratiet måske har fundet ud af, at der ikke i øjeblikket er politisk flertal for indførelse af ØD. Det er i sig selv noget meget, meget positivt. Hvis vi ellers havde nogen repræsentanter for nyhedskilder – dem har vi ingen af deroppe, en sådan principdebat interesserer tilsyneladende hverken fjernsyn eller radio – hvis det kom ud til befolkningen, at der var en negativ indstilling, et negativt flertal, er det i sig selv noget positivt, for så giver det arbejdsro på det felt. Belønningen, som jeg var inde på, for at klare overenskomstforhandlingerne selv, er åbenbart, at vi nu igen skal have en lang debat om ØD. Derfor kunne der ligge noget vældig fint i, hvis det gik op for menneskeheden, at der ikke er politisk flertal herfor i øjeblikket.

Kurt Hansen (VS):

Jeg talte en del om nogle økonomiske vurderinger i mit første indlæg, og det gjorde jeg bl.a. på baggrund af, at den redegørelse, vi drøfter her, for to tredjedele vedkommende handler om en vurdering af nogle muligheder for at lave en økonomisk krisepolitik,

[Kurt Hansen]

som vil betyde mere beskæftigelse, en krisepolitik, hvor OD også indgik som et element. Det var bestemt ikke på noget abstraktionsniveau overhovedet, jeg befandt mig i de udlægninger, jeg kom med.

Jeg vil gerne have en kommentar fra arbejdsministeren til det forhold, at vi faktisk fra 3. kvartal 1979 til 3. kvartal 1980 af Nationalbankens årsberetning kan se, at Danmark er det land ud af de 10 lande, vi samhandler mest med, der har haft den laveste lønfremgang overhovedet. Når lønstigningerne er korrigeret for kursjusteringer, har de været på 11,1 pct., medens gennemsnittet for de øvrige lande har været på 19,8 pct. Det viser for os at se, at danske arbejdere i større grad end andre landes arbejdere har ladet sig påtvinge den krisepolitik, der er blevet ført. Det understreges af kvartalsrapporten fra sparekassen SDS, og her kan man læse – det var det, jeg tog frem i mit første indlæg – at industriens lønomkostninger i Danmark er faldet meget voldsomt i forhold til 13 andre industrilandes. Fra oktober kvartal 1979 til juni kvartal 1980 er Danmarks industris lønomkostninger faldet med 12 pct. i forhold til gennemsnittet af de andre 13 lande.

Hvad er der sket på baggrund af dette? Ja, der er sket en voldsom eksplosion af arbejdsløsheden. Det, redegørelsen peger på, er, at når man kan få lønningerne ned og tempoet op og prisen pr. produceret enhed ned, så vil arbejdsløsheden mindskes. Ja men det er ikke det, der er sket. Det er det stik modsatte, der er sket, på trods af en massiv billigørelse af produktionen, eller sagt på en anden måde: sikring af betydelig større profitter til virksomhederne. Den realitet, jeg trækker frem her, med billig produktion og øget arbejdsløshed, står i skærende modsætning til det, ministeren siger i sin redegørelse, og den modsætning vil jeg bede ministeren om rent faktisk at forholde sig til.

Med en krisepolitik på det grundlag, som er lagt frem i redegørelsen, vil der være tale om internationalt skruebrækkeri, fordi det handler om at eksportere arbejdsløsheden til andre lande. Det handler om igennem denne lønsænkningspolitik at eksportere arbejdsløsheden til andre lande, fordi mulighederne for øget afsætning på det internationale marked er meget voldsomt begrænset. Jeg citerede, hvad EF-Kommissionens eksperter havde udtalt til Børsen den 14. maj 1981. Det for-

holder ministeren sig overhovedet ikke til; han havde ikke lyst til at svare på mit spørgsmål om, hvorvidt det, hvis det lykkedes at få afsat flere varer på det internationale marked som følge af lønsænkningspolitik og større profitter, så ikke ville være at eksportere arbejdsløsheden. Det gled han snildt uden om.

Ministeren sagde, at det drejer sig bare for os om at klare krisen ved at få lønnen i vejret. Hvad er det for noget sludder? Det, vi har gentaget gang på gang, er, at den markedsøkonomi, som eksisterer, og som fortsat vil eksistere med eller uden OD og ØD, stiller sig hindrende i vejen for en produktion, der baserer sig på og retter sig ind efter at opfylde de behov, der rent faktisk er til stede hos lønarbejderne. Vi oplever en situation i dag, hvor forskellen mellem det teknisk mulige og det, der faktisk sker, aldrig har været større. Vi ser stadig væk, hvordan folk har svært ved at få ordentlige boliger, medens man drøner den ene fyr efter den anden op på Månen. Altså produktivkræfter og produktionsforhold står i skærende modsætning. Kapitalismen stiller sig i vejen for at få en fornuftig produktion baseret på behov.

Derfor er det ikke bare et spørgsmål om at få lønnen i vejret. Derfor er det et spørgsmål om en kamp mod dette system, og det handler også om massivt at gribe ind over for arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet. Det ønsker vi. Vi ønsker klart, at arbejdsgiverne ikke skal have ret til at indføre den nye teknik uden om arbejderne. Jeg ved ikke, om man skal kalde det vetoret eller ej, men den skal bruges i arbejderne interesse. Ingen arbejdsgiver skal selvfølgelig have ret til på nogen måde at udsætte ansatte for helbredsnedbrydende arbejdsmiljø. Det er der klart mulighed for i den nuværende situation.

Man kunne nævne stribevis af eksempler, hvor vi selvfølgelig skal gribe ind over for arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet. Det kan være en begyndelse at sætte sådanne aktiviteter i gang og en nødvendig begyndelse, men det grundlæggende mål er et socialistisk samfund, hvor det er producerne, der har den politiske magt i samfundet, og ikke en lille gruppe kapitalister, som tilfældet er i dag.

Alfred Hansen (DR):

[Alfred Hansen]

Jeg forstår godt, at ministeren er lidt skuffet over forløbet af denne debat, fordi ministeren i hvert fald ikke efter denne debat kan konstatere et flertal for ministerens tanker vedrørende overskudsdeling. Jeg skal ikke beklage dette resultat af forhandlingerne. Jeg kan bare håbe, at det har haft en mentalhygiejnisk virkning på ministeren, på socialdemokratiet og måske i højere grad på LO. Nu har sagen været fremme og har været drøftet, og så synes jeg i grunden, at vi skal begrave den tanke stille og roligt, i hvert fald med de vidtgående konsekvenser, forslaget lægger op til.

Det ligner ikke ministeren ikke at svare på de spørgsmål, der bliver stillet. Det må skyldes en forglemmelse. Derfor skal jeg prøve at gentage mine spørgsmål.

Det ene spørgsmål gik på, om ministeren var enig i den udtalelse, socialministeren er kommet med, nemlig at det springende punkt i diskussionen vedrørende ØD og overskudsdeling er medrisikoen, og hvor socialministeren har sagt, at hun tror, det er nødvendigt, at man har den, for ellers bliver medansvaret og medindflydelsen lidt gratis og uforpligtende. Jeg vil godt have ministerens svar på, om han er enig i denne vurdering.

Jeg stillede endvidere et spørgsmål gående ud på, om ikke det var sådan, at hvis ikke man havde betalt tilskud til erhvervslivet, som man jo har gjort igennem en årrække, og som det nylig vedtagne forlig jo lægger op til at man skal fortsætte med, så ville der ikke være så stort behov for overskudsdeling som skitseret. Når lønmodtagerne over deres skattebillet skal være med til at finansiere erhvervslivets udgifter, så kan man godt forstå den logiske konsekvens, at der bliver rejst krav om medindflydelse på de virksomheder, de investerer i, og også del i eventuelt overskud. Derfor synes jeg, det spørgsmål er relevant – naturligvis, ellers havde jeg ikke stillet det – om ikke det er sådan, at hvis ikke man for skatteyderkroner, betalt af lønmodtagerne for 85 pct.s vedkommende, finansierede erhvervslivet, så var der ikke behov for denne model.

Så havde jeg et spørgsmål til hr. Arne Melchior, og det gik på den konstatering i debatten, at regeringen, hvis den kan få flertal for en sådan overskudsdeling, godt må få den vedtaget i indeværende forligsperiode,

men den må ikke sættes i værk, før forligsperioden er slut. Derfor vil jeg gerne gentage mit spørgsmål til hr. Arne Melchior, om ikke det er sådan, at hvis man nu vedtager denne overskudsdeling, som den her er skitseret, f. eks. i morgen eller om en måned eller til efteråret, så vil allerede vedtagelsen betyde, at de frivillige investorer i dansk erhvervsliv vil holde sig tilbage. Jeg mener, at det vil få den indflydelse, og hvis det får den indflydelse, så har man påvirket effekten af det økonomiske forlig, der er indgået, og dermed er hr. Arne Melchior medansvarlig for den eventuelt dårlige udvikling. Nu er der heldigvis ingen tegn på, at det kan blive vedtaget. Men konsekvensen ville efter min mening være, hvis man vedtog det, at så ville der allerede fra vedtagelsestidspunktet være mindre lyst hos de frivillige investorer til at investere i erhvervslivet.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Hr. Alfred Hansen spurgte mig, om jeg er enig med socialministeren. Hertil er svaret ja.

Så blev jeg spurgt, om man kunne undvære både erhvervspolitik og obligatorisk overskudsdeling. Hertil er svaret nej.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Ja, jeg kan da ikke to gange snyde hr. Alfred Hansen for et svar. Han siger: »hvis man nu vedtager . . .«. For det første er det jo altså en hypotetisk mulighed, og en tidligere udenrigsminister, der præsiderer over dette ting nu, plejer at give det råd, at man ikke skal svare på hypotetiske spørgsmål. Men et to gange stillet spørgsmål vil jeg alligevel svare på: jo, jeg er enig i – det er det, der begrundet vor modstand mod gennemførelse af den slags ting nu – at såvel indenlandske som udenlandske investorer vil blive meget tilbageholdende med investeringer her i landet. Da det vil føre til det modsatte af, hvad f. eks. det i går indgåede forlig tilsigter og efter min mening også indeholder, kan vi altså ikke have denne 180 graders drejning. Altså vi kan ikke undergrave de positive ting, vi laver, gennem en sådan foranstaltning.

Derimod er jeg ikke enig med hr. Alfred Hansen i, at i så fald ville mit parti blive medansvarligt, for det kunne regeringen jo også gøre – det har jeg allerede sagt tidligere

[Arne Melchior]

på dagen – under det forrige forlig, hvor der ikke stod noget om denne sag i teksten. Derfor har vi ikke noget som helst medansvar for, hvad et flertal i denne sal eventuelt vil gøre. Det, vi har sikkerhed for nu i modsætning til tidligere, er virkningen, ikrafttrædelsen. O.k., der kommer negative virkninger, og derfor stemmer vi imod, mere har vi ikke kræfter til, mere har vi ikke ret til og magt til. Men det vil dog ikke kunne træde i kraft, uden at befolkningen ved et nyt folketingsvalg har lejlighed til at ændre folketingets sammensætning, således at denne forskrækelse, der vil være indtrådt, kan blive afblæst igen.

(Kort bemærkning).

Alfred Hansen (DR):

Det er nu fastslået endnu en gang, at en eventuel vedtagelse af et forslag om overskudsdeling ikke kan få virkning før efter forligsperiodens udløb. Men vi har lige så klart fået tilkendegivet, at der intet politisk er til hinder for, at man godt kan vedtage en overskudsdeling i indeværende forligsperiode. Hr. Arne Melchior har jo selv givet mig ret i min formodning om, at allerede vedtagelsen vil have indflydelse på investorernes lyst til at investere i virksomheder i Danmark, og dermed har man stort set fået den samme virkning som af ikrafttrædelsen. Derfor må jeg konkludere, at der ikke er megen stopklods i det, CD påstår de har fået indsat, med hensyn til vedtagelse og ikrafttrædelse og virkning af en eventuel overskudsdeling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Uddannelsesudvalget har afgivet betænk-

ning over:

Forslag til folketingsbeslutning om iværksættelse af høringsprocedure med henblik på ændring af loven om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner [af Mimi Jakobsen m. fl.]. (Beslutningsforslag nr. B 88).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Landbrugs- og fiskeriudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om statsgaranti for driftslån til væksthushavnerier m.m. (Lovforslag nr. L 111).

Landbrugs- og fiskeriudvalget har endvidere afgivet betænkning over:

Forslag til lov om statsgaranti for lån og rentetilskud til energibesparende foranstaltninger i væksthushavnerier. (Lovforslag nr. L 207).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af kildeskatteloven og ligningsloven. (Ændring af lønmodtagerfradraget og fradraget for udgifter til befordring mellem bopæl og arbejdsplads). (Lovforslag nr. L 211).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Det energipolitiske udvalg har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om visse havanlæg. (Lovforslag nr. L 186).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 22. maj 1981, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.53